

TAU

LIST FRANJEVAČKE MLADEŽI

25. svjetski dan mlađih u rimu

• SVI PUTEVI VODE U RIM

majave

• KRAPINAFEST, FRAMAFEST

predstavljamo

• SESTRE FRANJEVKE OD BEZGREŠNOG ZAČEĆA

IZ DUBROVNIKA

ekologija

• NACIONALNI PARK MLJET

"Samo je u Bogu mir, dušo moja,
samo je u Njemu spasenje."

Ps 62

UVODNIK

Počela je nova školska i akadem-ska godina. Nadam se da ste se odmorili, nakupali i nasunčali ovog, možda i preto-plog, ljeta; da ste uživali, družili se, sklapali nova prijateljstva ili obnavljali stara. Tau ste, vjerujem, pročitali uzduž i poprijeko. No, evo dolazi i ovaj broj da vas podupre u novim živ-otnim pustolovinama.

Pročitajte reportazu o hodočašću u Rim povodom XV. dana mlađih i susreta s Papom. Uživajte u fotkama svi vi koji ste bili tamo i sjećajte se koliko ste dobili, dali i naučili u tih tjedan dana. A, vama koji niste mogli otići pokušali smo barem malo dočarati kako je to bilo biti na Papinom Woodstocku.

Isto tako vam preporučujem da pročitate članak iz rubrike psihologije koji vam, nadam se, pomognu prevladati probleme koji vas muče, radilo se o vama samima ili o vašim odnosima prema drugima. Ivan Alduk nas upoznaje sa majstorom zaslužnim za šibensku katedralu, a u povo-du 4. listopada, dana sv. Franje, fra Hrvoje Špehar piše o svecu koji nam služi kao prim-jer koji slijedimo na putu do Krista, Spasitelja. Tim bih vam povodom željela u ime cijelog uredništva čestitati taj dan kada se sjećamo utemeljitelja franjevačkog reda pa tako i Frame.

Držite ovaj broj uz sebe, naučite nešto novo iz njega. Nadam se da će vas potaknuti na neka nova razmišljanja, da će vam dati neke nove ideje, ili barem malo odmaknuti od svakodnevnih briga i situacija. Želim vam ugodan početak nove školske godine i njen još lijepši, bolji i usjećniji nastavak.

Mir i dobro

Zorana Perinčić

TAU - LIST FRANJEVAČKE MLADEŽI

List izdaje: Nacionalna središnjica Franjevačke mladeži

List uređuje: Novinska agencija FRAME

Glavni i odgovorni urednik: Zorana Perinčić

Grafički urednik: Ivan Jengić, Urednici fotografije: Mate Alvir, Mario Miloš

Suradnici: Igor Kanižaj, fra Tomislav Vuk, Marina Maršanić, Suzana Dlesk, s. Željka Jovanović, Iva Lukačić, Jelica Kovačević, Aleksandra Tutić, Krešimir Lončar, Goran Fruk, Dubravka Medak, Petar Cvekan, Ivan Alduk, Dario Brigić, Ivana Sivrić, Slavica Samardžić, Iva Lukačić, Marija Milić, Maja Požgaj, Goran Benković, Ana Fruk, Marina Kedmenec, Perina Vukša, Marijana Soldo, Marija Zelenika, Ana Kršinić, fra Hrvoje Špehar, Ivana Hanaček, Ivana Belušić, Marina Damjanović, Mirjana Tirić, Marija Nadilo, Magdalena Katić, Renata Curić, Siniša Pucić, Ivana Stiperski

Lektor: fra Krunoslav Kocijan

Adresa uredništva: Kaptol 9, 10 000 Zagreb, Hrvatska, Tel./fax: 01/481-48-24, E-mail: frama.centar@ofm.hr

Broj žiro računa: 30105-678-106622

Broj deviznog žiro računa (kod Privredne banke Zagreb d.d.): 70310VAL-5782800-558443 (za Udrugu Franjevački pokret)

Preplata: Godišnja preplata za 4 broja za Hrvatsku iznosi 24 Kn, za B i H 6 DM (24 Kn), za inozemstvo 8 DM

Rukopisi i fotografije vraćaju se u dogovoru s uredništvom.

Priprema i tisk: Offset - Markulin / Lukavec

SADRŽAJ

4 Piromani

6 Svi putevi
vode u Rim

25. svjetski dan
mladih u Rimu

10 Reportaža:

Franjevački hod Provincije
Presvetog Otkupitelja

12 Vijesti:

3. provincijski susret FRAME
Bosne Srebrne...

16 Naučna:

Krapinafest

17 Naučna:

Framafest

18 Predstavljamo:

Družba sestara franjevki od
Bezgrešnog začeća iz Dubrovnika

21 Ekologija

Nacionalni park Mljet...

24 Povodom...

Spomen na jednog majstora

26 Psihologija

Proaktivnost...

28 Recenzija

Ja izabrali vas...

29 Humor:

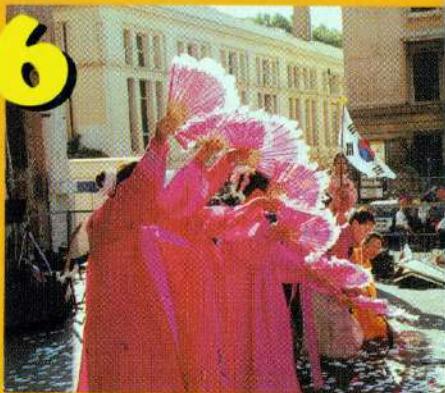
Mujo i Haso...

30 Jeste li znali

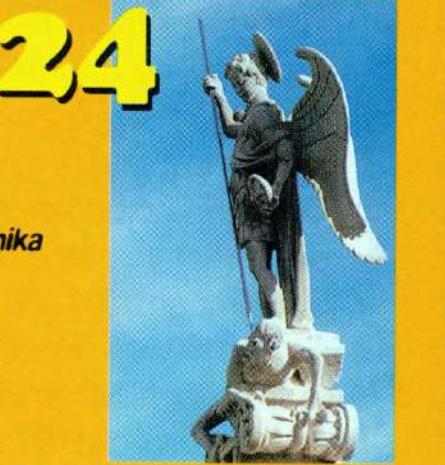
4

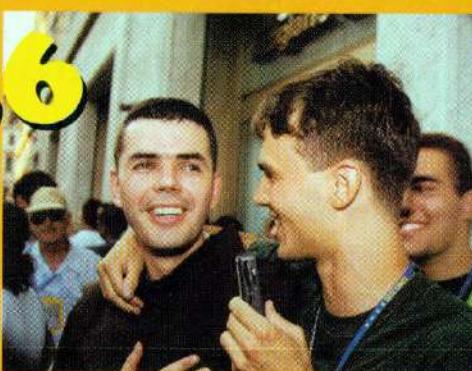
6

24

26

PIROMANI

Životna traženja nas stavljuju uvek ponovno u temeljna pitanja o našem životu, o njegovom smislu i vrijednosti-ma. Brzopleti i hirovito vrijeme mladosti, nošeno današnjom "burom tren-dova", lomi i zatire one jednostavne i, u pravom smislu, životne trenutke naše svakodnevice. Postajemo kao ljudi sve manje osjetljivi na one sitne i temeljne životne situacije. Mrvi nas sve veća izoli-ranost jednih od drugih... Život sam po sebi ne nudi rješenja, ne postoje gotovi "recepti".

Gledamo li jedni drugima u oči još uvijek iskreno, s radošću, s pov-jerenjem, s porukom kršćanske nade? Otkrivaju li ljudi u našim očima ljude, pri-jatelje? O čemu pričamo jedni s drugima, što nas povezuje?

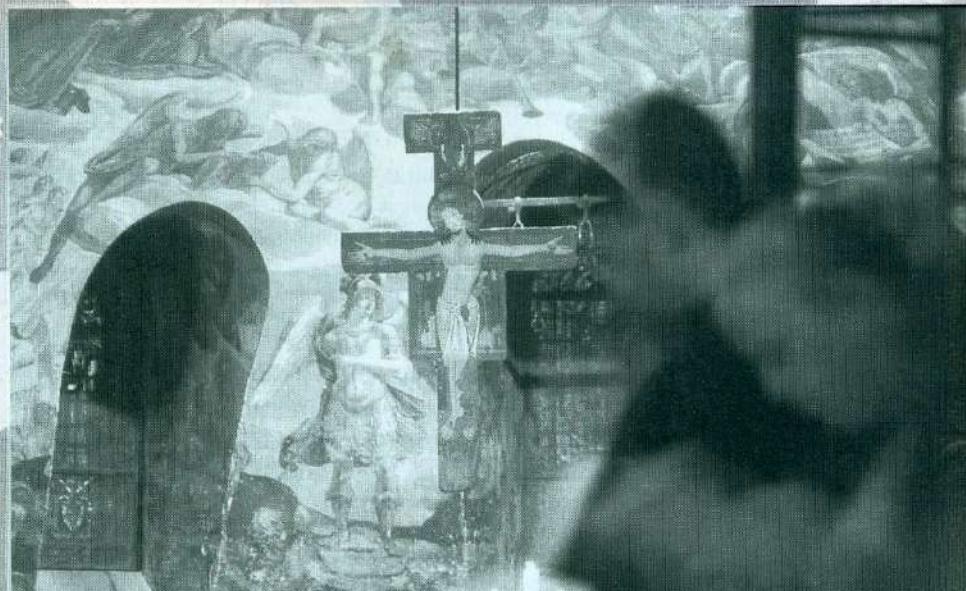
Zar smo si kao ljudi, i još k tome kao kršćani, postali toliko strani, nezanimljivi i nejasni? Kao da smo svi pred ovim pitanjima u mogućnosti slegnuti ramenima i jednostavno ostati bez jasnog odgovora.

Nismo se o tome pitali. Nije to naš prob-lem. Nije to naša tema. Ili smo se ipak pitali? Ipak nas duboko dira...

Ali, dira nas sve i ne samo nekad, nego svaki dan. Upućeni smo jedni na druge. Potrebni podrške, pri-jateljstva i ljubavi. I ne nalazimo razloge za drugačije.

Ipak, postoje znaci radosti. Postoje oko nas ljudi koji ne gledaju koliko daju. Postoje neki "čudaci" koji u ovakovom vremenu ne gledaju na sebe i radosno želete podijeliti sve što imaju.

Postoji u našim sjećanjima jedan predi-vni skup mladih ove godine u Rimu. Postoji jedno veliko svjedočanstvo vri-jednosti evangelija. A evangelje nam

daje toliko argumenata za više osmijeha, više optimizma, više ljubavi.

Tko će donijeti svijetu više osmijeha, ako ne kršćani? Ako ne oni koji su upoznali radost susreta s Kristom i međusobno? "Zapaliti svijet": nije li to ozbiljna zadaća? Kako bi super bilo da među nama ima sve više takvih "piromana". Potrebno nam je svima više topline, više iskrene ljubavi, više razumijevanja, više podrške...

I da - da ne ostane nedorečeno - još k tome smo i prilično nezapaljivi. Teško nas je oduševiti s nečim iskrenim, sa srcem. Nepovjerljivi smo, a nije ni čudo koliko su nas puta u životu prevarili i pregazili naš osjećaj povjerenja.

Bilo bi divno smoći snage za jedno novo povjerenje, za novu zadaću "paljenja svijeta". Hoćemo li moći? Da, još jedna riskantna odluka: treba sve uložiti! Toliki očekuju! Jednostavno, previše je onih koji su doslovce gladni za ljubavlju, za iskrenošću, za osmijehom od srca, za rukom pomoći... I nije li to sve skupa "paljenje svijeta"? Pružiti ruku i u njoj

srce, svijetliti radošću i ulijevati novi optimizam u svakodnevnicu, među našu braću i sestre... u sumornu i prljavu zbilju.

Potrebna je svačija, pa i najmanja ljubav prema bližnjemu, prema nekome tko je iz ruku ispustio "kormilo" života, koji više ne zna i ne može sam.

Pružimo ruke, zamolimo Gospodina da nam zapali srca svojom beskrajnom ljubavlju i vatrom optimizma, kršćansko-ga optimizma. Nosimo ga jedni drugima, nosimo jedni druge...

Zar nam treba još veće svjedočanstvo za neko milosno događanje među nama od tog velikog i iznenadujućeg susreta sa Kristom, susreta koji nazivamo Crkvom! Nije li to ipak s jedne strane i čudo? (Ako čuda tražimo i ako nam nisu dosta tolika oko nas... prije svega čudo Kristova uskrsnuća.)

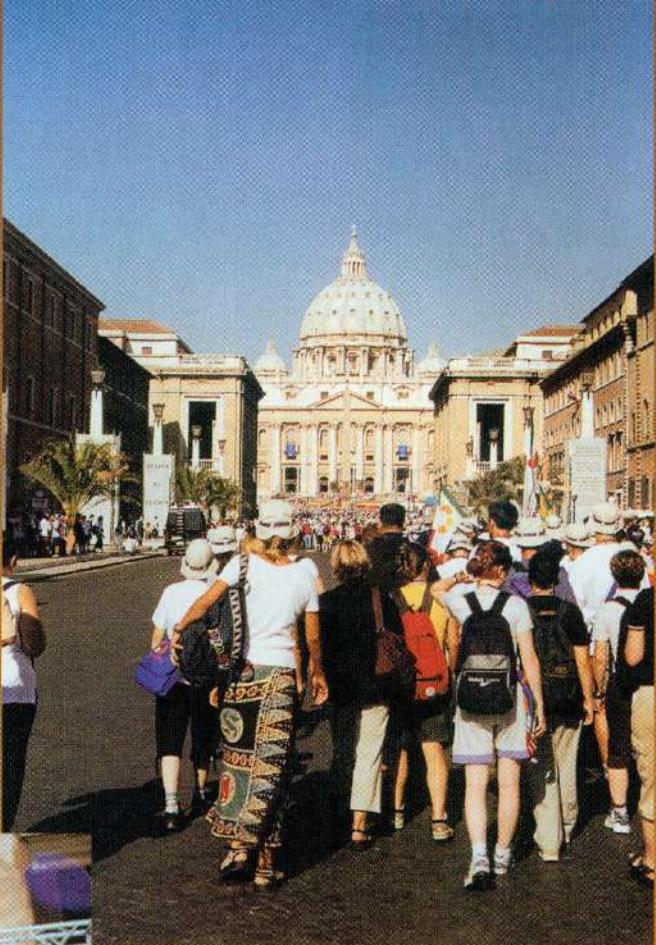
Evo prilike za novi svijet! Za novi optimizam. Iskoristimo je, bez računice. Jer sve imamo po Onome koji nas toliko ljubi.

Hrvoje Špehar

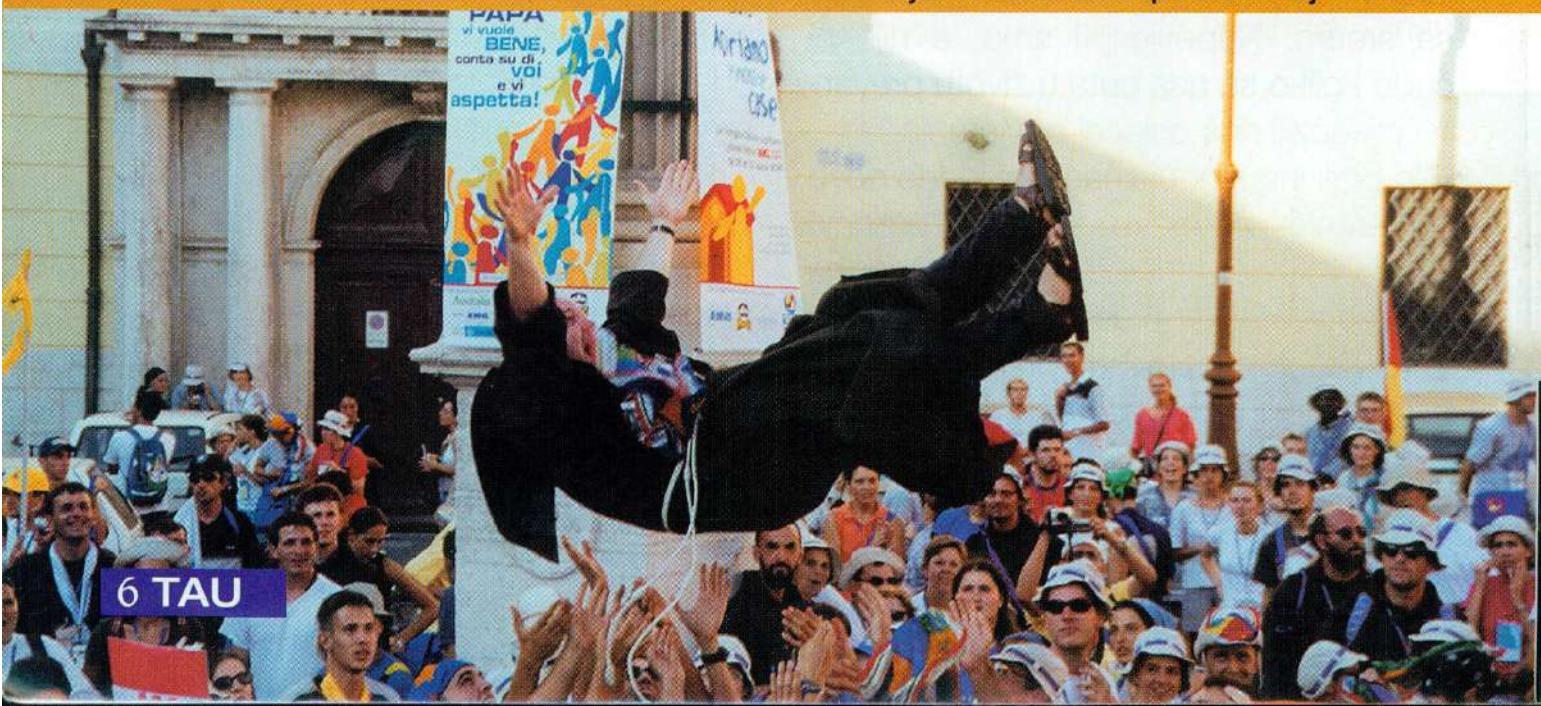
TAU 5

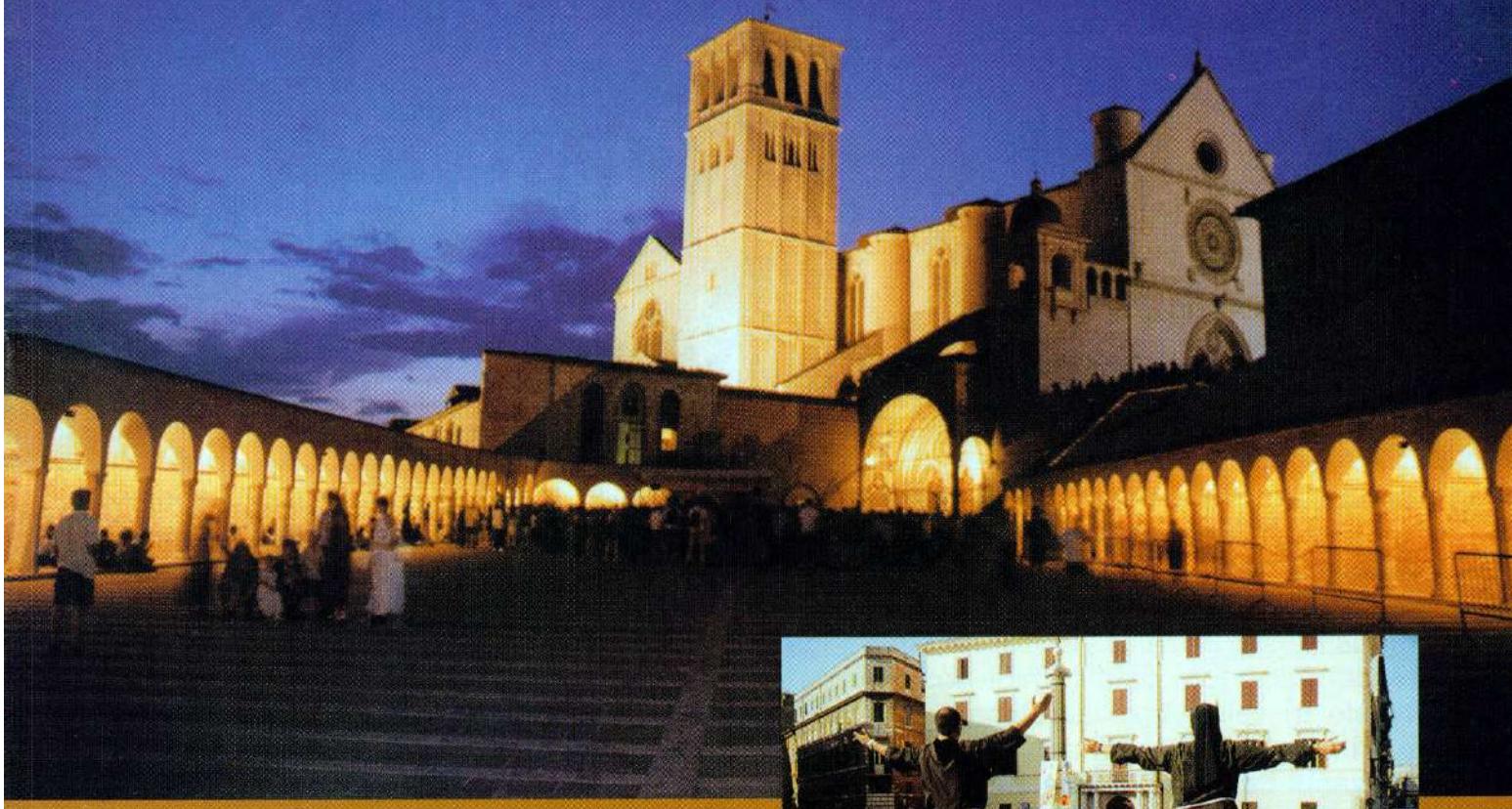
Svi putevi vode u RIM

Stara latinska poslovica kaže da svi putevi vode u Rim. Za dva milijuna mladih iz svih krajeva i kutaka našeg plavog planeta, a među njima i ne mali broj framaša iz Hrvatske, ona se pokazala potpuno točnom, jer se XV. svjetski dan mladih održavao od 14. do 20. kolovoza 2000. upravo ondje (premda je za nas iz Frame počeo i malo ranije, i to gdje

drugdje nego u Asizu). Pripremiti se za svo mnoštvo naroda, rasa i kultura koje su nas očekivale u Rimu, mogli smo se već i tamo s framašima iz čak 54 naroda svijeta. Kad još pomisliš na sve ostale narode koji nemaju Framu, a došli su u Rim, zastane ti pamet. U Asizu smo proveli dan i pol, sudjelujući u molitvama i okupljanjima u Porcijunkuli i bazilici Sv. Franje i razgledavajući ono što smo stigli. Rim smo osvojili 14. kolovoza 2000. u popodnevnim satima, u čemu nas nisu uspjele spriječiti čak ni legendarne guske, jer svaki bi otpor invaziji mladih

"sumnjivih" namjera bio potpuno uzaludan. Čim smo stigli, uručene su nam naše hodočasničke torbe, šeširići, marame i uljanice (koje su nas, dakako, podsjetile na mudre i lude djevice), koje su većinu razveselile kao djecu, što mi na kraju i jesmo: djeca Božja.

Petnaestog smo se mi framaši okupili u crkvi Santa Maria Ara Coeli, gdje smo svečanom misom, koju je predvodio Generalni ministar Reda manje braće fra Giacomo Bini, uz glazbenu podlogu talijanskih fratara, proslavili Veliku Gospu. No, to ste trebali čuti i vidjeti! Popodne smo krenuli prema Trgu Sv. Petra, do kojeg smo se jedva probili, bili zgnježdeni i izgubljeni, a gdje je Papa otvorio ovaj jubilejski Svjetski dan mladih uz prigodan šarolik program,

uključujući i predstavljanje zemalja sudionica sa svih kontinenata, reprezentiranih različitim bojama, kojima smo u odgovarajućem tranutku mahali. Ukratko, bilo je veselo. Prolaskom kroz Sveta vrata, koja je Papa otvorio na Božić i tako označio početak Velikog jubileja, primili smo potpuni oprost. Popodne je euharistijsko slavlje održano na drevnom rimskom trkalištu Circu Massimu, u zagrljaju "nježnih" ruku brata Sunca.

Slijedeći je dan ponovno bio u znaku Frame. Pod gesmom "...e festa ci sara" plesom, pjesmom, molitvom i sveopćim slavljem pokazali smo svakom znatiželjniku koji se našao u blizini Trga Sv. Franje tko smo i što želimo biti. Talijanski fratri su opet bili u elementu. Na susretu smo se upoznali i s Generalnim

duhovnim asistentom FSR (OFM) fra Ivanom Matićem, kojega je mnoštvo veselo pozdravilo.

Osamnaestog je katehezu i misu vodio mons. Josip Bozanić. Popodne smo s još malim milijunom ostalih ljudi posjetili preostale tri velike bazilike Rima: San Paolo fuori le mura, Santa Maria Maggiore i San Giovanni Laterano. Veličanstveno.

Rano ujutro u subotu išli smo na Tor Vergatu, na koju su se već od večeri prije počele slijevati rijeke mladih. Želeći uštedjeti na kilometrima što smo ih pješice morali proći (ono pješačenje po Rimu proteklih dana činilo se dovoljnim), uspjeli smo zaobići mjesto dijeljenja hrane. Neki su to skupo platili kad su u podne toga najtopljeg dana ovog ljeta u Rimu (bilo bi 41 °C u hladu kad bi hлада uopće bilo) išli

natrag po hranu. Na velikom travnjaku na Tor Vergati pržili su se mladi, skvrčeni pod improviziranim sjenama (zbog kojih su obližnji vrtovi i vinogradi ostali bez drveća, dasaka i svega sličnog), kupali se u blatu kod tuševa, šmrkovima su ih polijevali policajci - koje je to jako veselilo - i prezivljavaljali pasju vrućinu kako su znali i umjeli. Vjerujem da na program i silne vapaje osobe za mikrofonom da se uključimo u pjevanje baš nitko nije previše obraćao pažnju. Tako je otpočeo Papin Woodstock. U trenutku kad nam se sunce napokon smilovalo pridružio nam se i Sv. Otac, koga su svi s oduševljenim pljeskom i povicima

pozdravili. Koliko sam uspjela vidjeti na ekranu i čuti na malom radiju, kojem je stalno bježala frekvencija, i on je bio jednako oduševljen, tako da je čak, kad smo mu mi vikali: "John Paul two - we love you!", na mikrofon odgovorio: "John Paul two - he loves you!" Papa je uistinu bio pun energije i spreman na svaku šalu, posebno na račun prisutnih biskupa, koji su, kako se susret odužio, počeli nestripljivo pogledavati na sat. Tako smo s Papom bili u molitvi i pjesmi do pola dvanaest u noći. Noć je bila vlažna, hladna i hitne su cijelo vrijeme zavijale, ali vjerujem da nitko nije imao problema sa spavanjem.

Zadnjeg nam se dana ujutro Papa ponovno pridružio te je, svečanim euharistijskim slavlјem pred dva milijuna Papinih cura i dečki i još mnogih koji su sve pratili

televizijski, zaključio ovaj susret. Njime smo pokazali svijetu koji su stvarni ideali našega života i današnjice, u Koga vjerujemo i za što smo spremni uložiti sve svoje snage. Nadam se da nas je cijeli svijet vidi, upoznao, da je prepoznao Onoga koji nas je skupio i doveo u Rim, da je u svom srcu osjetio da je samo jedna stvar važna u životu, a to je ljubav (to je ujedno i naša misija: u svijetu širiti ljubav) i da je samo Jedan koji je može dati, koji daje istinsku sreću i mir, a to je Trojedini Bog. Draga braćo i sestre, Toronto 2002. vas očekuje!

Ivana Stiperski

OSOBNI OOZIVLJAJ...

Brojne milosti na susretu sa Svetim Ocem

Rim. Hrlimo Papi na Trg. Sv. Petra. Svaki trg, svaka uličica, svako raskršće, svaki autobus, svaka postaja metroa ispunjeni su mladima sa šeširicima, maramicama, torbama... Različite narodnosti. Različite boje kože. Različitim jezicima. Različitim majicama. Različitom redovničkom odjećom. Ali isti je Onaj tko nas ujedinjuje - sam Isus Krist i njegov namjesnik na zemlji Sveti Otac.

Ispred crkve Sv. Petra - Berninijeve kolonade sagrađene u elipsastom obliku, a zapravo su poput raširenih Isusovih ruku koje žele prigrlići cijeli svijet. I mi smo bili prigrlići cijeli svijet. I mi smo bili u tom zagrljaju i prošli kroz Sveta vrata i dobili potpuni oprost... Slavili smo misu na Circo Massimu. Prije mise otvarali svoja srca na isповijedi, a poslije čepove svojih boca i zalijevali se vodom... Ne može se reći da nismo vidjeli sve što se imalo vidjeti. Između razgledavanja tražili smo ručak, masovno se gubili, pili kapućino, jeli picu sjedeći na kanti za smeće na stanicu metroa, prali noge šmrkom, pjevali, gundali, pješaćili i vozili se busevima i metroom. Večerali smo po šestero u grupi na Stadio Olympicu, u vezi s tuširanjem vodili stalnu borbu s Talijanima u školi gdje smo spavalici i u kojoj smo skoro svaku večer prije spavanja imali fešticu. Naravno, slavili smo misu i s našim nadbiskupom Bozanićem i s mladima iz Bosne i Hercegovine. I, kao što su naši dragi pateri letjeli u zrak, htjeli smo i našeg nadbiskupa podići bliže nebu, ali smo se smilovali njegovom izrazu lica.

Ivane Pavle, Ivane Pavle...

I nakon cijelog dana, provedenoga na suncu i temperaturi od 40 stupnjeva Celzijusa - bdjenje sa Svetim Ocem. Zastave vijore, marame lepršaju, ruke se dižu, plješću i pozdravljaju: Ivane Pavle! Dva milijuna svijeća u noći, a vrhunac - vatromet. Blještavilo boja u

tamnoj noći. Nebo pada na sve nas. Prekrasan osjećaj, jedinstven, s mladima iz cijelog svijeta. I onda nedjelja - veličanstvena misa u kojoj nas Sv. Otac putem evanđelja pita, kao što je Isus pitao svoje učenike: "...Hoćete li i vi otići?", a mi poput Petra odgovaramo: "Kome ćemo ići? Ti imaš riječi života vječnoga!" I odgovaramo našom pjesmom - ...Ovdje smo... Siamo qui... Sotto la stessa luce, sotto la Sua croce, cantando ad una voce: E l'Emmanuel...

Vraćamo se kućama noseći u srcu riječi Sv. Oca nama upućene: "Ako budete ono što trebate biti, zapalit ćete svijet!" I hoćemo!!! Da Ljubav bude ljubljena!

Marina Maršanić

Dragi moj brate Franjo!

Posljednji put kad smo se čuli pisala sam ti o Provincijskom sastanku FRAME, a ovaj put nešto više o III. hodu naše Provincije Presvetog Otkupitelja.

Neću ti nabrat' sva imena, jer sam čula da ti je naš Provincijski duhovni asistent fra Jakov Udovičić već sve o nama rekao u razgovoru s tobom. Inače, + 5 za njega jer je jedini koji je bio tako hrabar da izdrži cilo putovanje s nama. Jest, doduše, da su i ostali duhovni asistenti tu i tamo navraćali, ali više od četvorke im ne mogu dati. Ipak, samo da ti napomenem: Sinj (4), Podbabljé (6), Zmijavci (3), Runovići (1), Imotski (4), Metković (6) i hodočasnici iz Zagreba (3) - sve skupa, kad zbrojiš zagrade, 27 framaša i framašica krenulo je iz Metkovića 28. srpnja 2000. prema Imotskom. No dobro, da ti budem iskrena, prvi dan smo se upoznali i okupili oko stola zajedno s Gospodinom našim Isusom Kristom. Ma, da samo vidiš koja je to radost bila - obećali smo se svaki dan tako okupljati oko stola, što smo, naravno, i ispunili.

O spavanju ne bih puno. Znaš već kakva je mladost: dvije ure kulture im dosta... A nama starim hodočasnicima to je malo - hm, jazz generacija - ali prebrodili smo mi to i nakon okrepe i župnikova blagoslova krenuli dalje. Put je bio, "ma, k'o po loju" -

kad fra Mate blagoslovi, sve ide glatko. Krenusmo ti mi prema Humcu, ali triba proc granicu, a to ti u današnje vrime nije baš lako. Ali, eto, iskoristismo mi gužvu na granici, pa izmolismo Jutarnju. U tren oka pojavilo se policijsko auto da nas prati (vi's ti to, kako se Ćaća brine za nas). Dodosmo na Humac; negdje iza nas podne. Brat gvardijan primio nas k'o rođenu braću. Bilo nam je k'o u snu: odmaranje, rad u skupinama, ispovid, pisma i večernja zahvala - dan danas mi srce zatreperi kad se toga sitim.

Sutra ujutro u nove podvige - put Tihaljine. Tamo zatekosmo autobus hodočasnika iz Koreje - barem tako nekako izgledaju. Dovoljno ti je skrenut' pogled okolo da se uvjeriš da je to sveto hercegovačko tlo - sve u znaku Marije, naše presvete Majke. I tako pod njenim okriljem provedosmo cili dan i noć.

Sutradan se probudisemo malo nervozniji, sad već sa žuljevima, ali nakon razgovora s Gospom krenusmo tvojim stazam radosno - k'o prava Franjevačka mladež. Naime, put do Runovića vodio je poljskim stazicama. Jutarnju izmolismo u okrilju vodopada, a cilo vrime pratila nas sestrica ladovina, ali "brdašće" od kojeg potječe sestrica tribalo je preskočit'.

Oko podne gromoglasno zapivasmo - ALELUJA - Runović na vidiku!!! Ovi put granicu nismo ni ositili. Ondašnji svit pokazi-

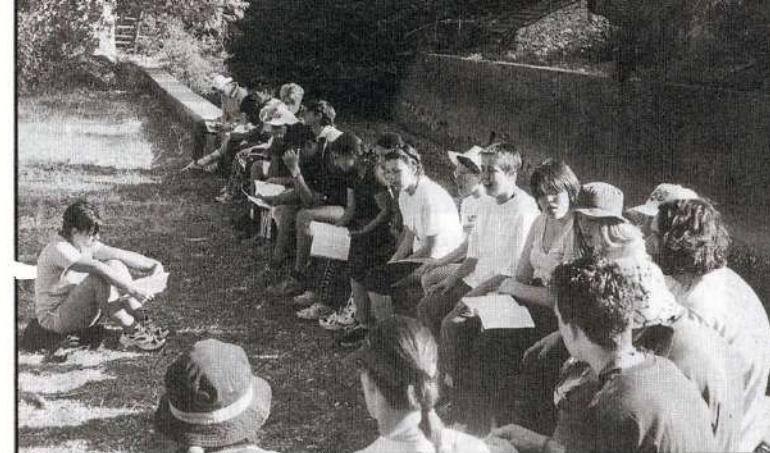

va nam je da je, ali mi je ne vidismo. E, pa dobro, virovat ćemo im na rič. Runovački župnik, Bog mu da zdravlja, okripi nas k'o da nikad u životu hrane vidili nismo. To se je, doduše, odrazilo na poslijepodnevne igre bez granica, koje su bile malčice trome.

I, uglavnom, da ti ne duljim odveć, primaka se naš predzadnji dan. Ujutro po starom (hod), a već i prije podne do cilja - Imotski! Po Imotskom smo ti bacili rutu misija sa živahnim pjesmama. A da vidiš samo reakciju ondašnjih stanovnika - neki nas pozdraviše s odobravanjem, a neki s čuđenjem. Uglavnom, prođosmo prilično zami-jećeno, a sve na slavu Oca našega. Na večernju misu upadosmo k'o Huni - malo zbunismo svit, ali sve naposljetku ispade dobro. Propovid fra Milana i

najtvrdje od nas rasplaka. Toliko smo bili zbunjeno-radosni da umalo zaboravimo pismu zapivat, ali u posljednji tren podsjeti nas otac gvardijan.

Na samu našu Gospu od Andela, gvardijan

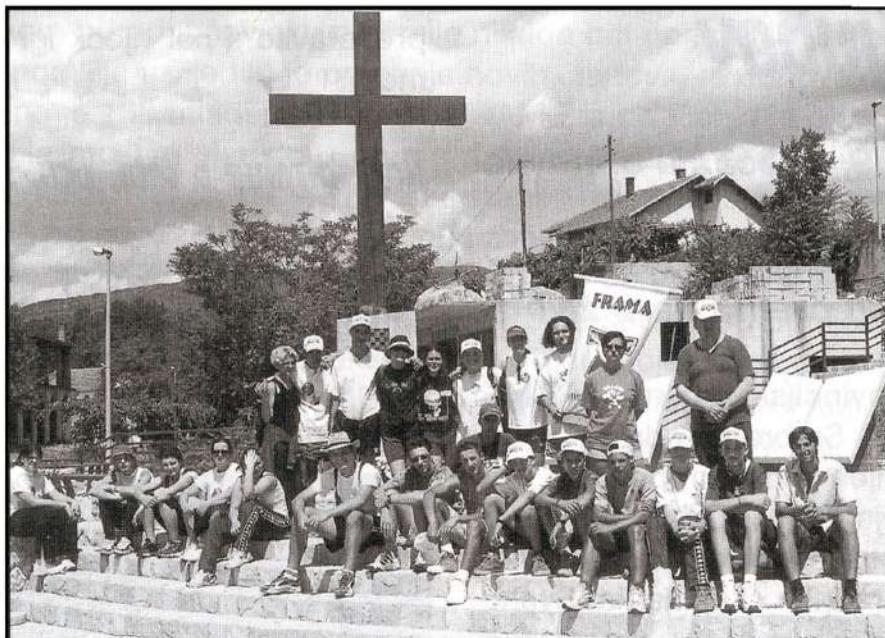
fra Ante dobi krila i smjelosti da kaže da mu je draže da je FRAMA došla, nego što je zvonik diga. Bog ga čuva - izmolimo za

njega jednu deseticu i prođosmo ohrabreni dalje u misije - svojim kućama, roditeljima, najbližima: svojoj braći i sestrama.

Dragi moj brate Franjo, prođi ponekad svojim mistima.

Svrati se do nas i daj nam i dalje poticaja da budemo u Duhu, sada i u vike vikova. Amen!

Puno pozdrava!
framašica Duba

**TREĆI PROVINCJSKI SUSRET
FRAME BOSNE SREBRENE**

FRAMA

*odražava Franjinu
ljubav*

* **Primljeno 169, obećanja obnovilo
38 mlađih**

* **Na susretu mlađi proveli upitnik
o vjeri i odnosu prema daru života**

Treći provincijski susret FRAME Provincije Bosne Srebrenе održan je pod geslom "I Riječ je tijelom postala..." u Bugojnu 17. lipnja 2000. godine. Susret je započeo oko 10 sati upisivanjem framaša i raspodjelom po radnim skupinama. Svaka skupina je imala neko biblijsko ime. Nakon upisivanja u radne skupine, pristigli framaši iz 13 župa započeli su svoj jednodnevni susret, pjevajući himnu FRAME: "Podimo zajedno s pjesmom na usnama, raširenih ruku, srca radosna. Kao franjevačka mladež svijetom idemo, kao djeca sv. Franje Boga slavimo!" Potom je sve pristigle framaše pozdravio Provincijski

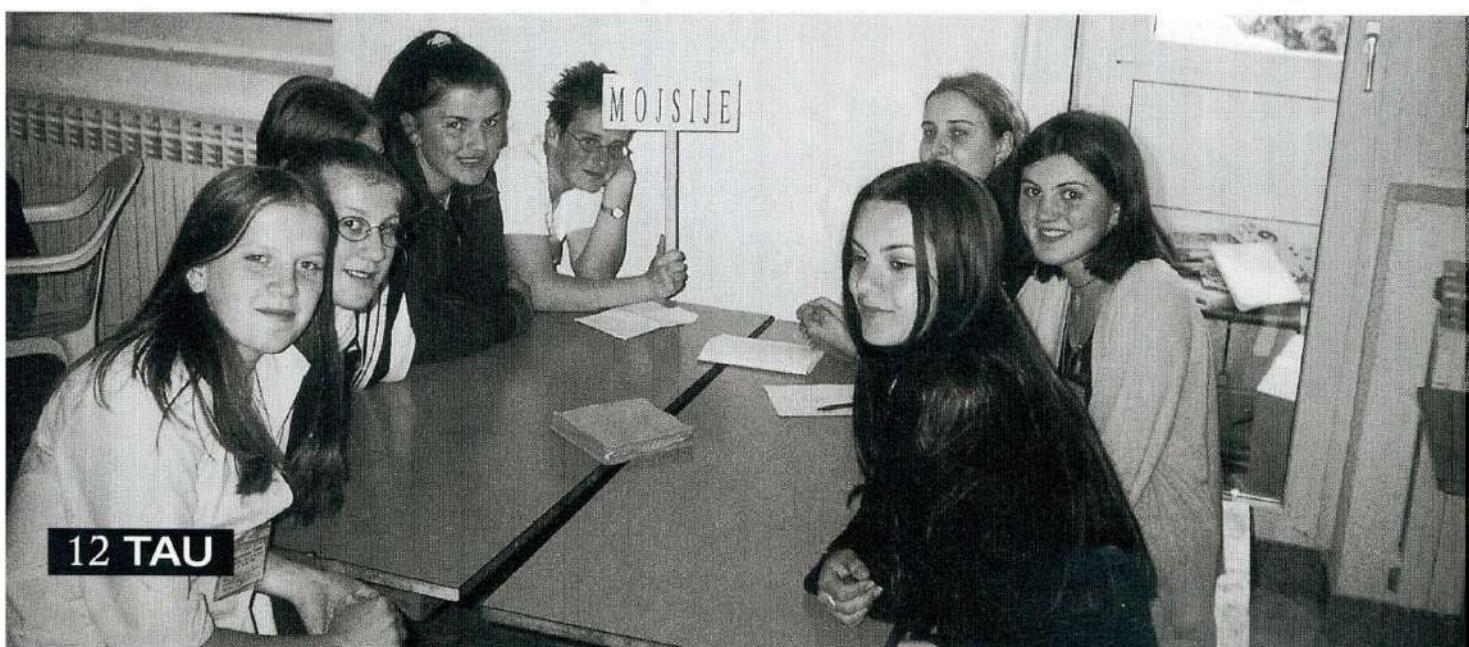
duhovni asistent FRAME fra Joso Oršolić te župnik i domaćin susreta fra Mirko Majdandžić, a zatim se svako bratstvo predstavilo s par riječi, igrokazom ili pjesmom.

Razmatranje o sebi, ocu, majci, strahu...

Poslije ručka je uslijedilo predavanje fra Zvonka Miličića, profesora filozofije, psihologije i povijesti umjetnosti na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom. On je u svom predavanju stavio

naglasak na pitanja u što vjerujemo i kakav je naš odnos prema daru života. Mlađi su radili i po skupinama, nakon čega je usli-

jedilo pokorničko bogoslužje i razmatranje. Predvodio ga je fra Joso, a kao materijal za razmatranje poslužili su odgovori mladeži na upitnik o raznim pitanjima koja postavlja život i vrijeme: tko je za mene otac, majka; čega se bojam; kada gledam sebe, ja vidim...; za mene je vjera...; moj najveći problem je...

Poticaj Provincijalnog ministra na vjernost Kristu i sv. Franji

Euharistijsko slavlje u 18 sati predvodio je Provincijalni ministar fra Petar Andelović, a koncelebriralo je dvadesetak svećenika. U pjevanju su sudjelovali svi framaši. Svirao je band Frame iz Tolise uz pomoć novaka Provinicije Bosne Srebrenе. Fra Petar je u homiliji ohrabrio mladež izazovom sv. Franje i vremena u kojem se nalaze, uz poticaj da nikada ne zaborave crkvenost, bratstvo i vjernost FRAME Kristu i svetom Franji. Franjina ljubav prema Bogu, prirodi i čovjeku ne smije nikada biti upitnom u življenju Franjevačke mladeži. Nakon homilije uslijedilo je primanje novih članova, te obnova obećanja "starih" framaša. Primljeno je 169 mladih u bratstvo FRAME, a obećanja je obnovilo 38 članova. Potom je uslijedila molitva vjernika i prinos darova, koje su pripremili sami framaši uz pomoć sestre Andelke. Nakon večere i kratke stanke uslijedio je pozdravno-duhovni koncert te oprštanje od župe i grada uz pjesmu i zahvaljivanje svih koji su se sabrali na susret. Oko 350 mladih iz Bugojna, Tolise, Tuzle, Ulica, Jajca, Uskoplja, Livna, Nove Bile, Doca, Dubrave, Podhuma, Domaljevca i Busovače sa sobom su ponijeli radost susreta i franjevačke ljubavi koju može podariti jedino Riječ koja je za nas tijelorn postala. Vjerujemo da se u jubilejskoj godini obilje Božje milosti izlilo na sve koji su bili na ovome susretu ili ga pomogli svojom ljubavlju. Mir i Božji blagoslov na sve koji pomažu Franjevačku mladež.

FRAMA BOSNE SREBRENE

Visovac

NACIONALNA IZBORNA SKUPŠTINA

Nacionalna skupština Franjevačke mladeži održat će se 3. i 4. studenoga u Franjevačkom samostanu na Visovcu. U osami samostana na tom predivnom otočiću skupštinari će izabrati novo Nacionalno vijeće, koje će koordinirati radom Franjevačke mladeži na području Hrvatske i Bosne i Hercegovine u predstojeće tri godine, nastojeći što bolje povezati mnoštvo zajednica Frame izniklih na ovim prostorima u proteklih nekoliko godina. Na Skupštini će se također iznijeti učinjeno u pojedinim Provincijama u protekloj godini, razmijeniti ideje i inicijative i razmotriti zajednički planovi za budućnost. Posebno će biti govora o zajedničkom nacionalnom susretu, animatorima i o Listu franjevačke mladeži - Tau.

O rezultatima Skupštine izvestiti ćemo vas u idućem broju, kad ćemo vam i predstaviti novo Nacionalno vijeće.

NAF

PETA OBLJETNICA FRAME IMOTSKI

Franjevačka mladež župe Sv. Franje u Imotskom proslavila je 18. i 21. lipnja petu obljetnicu postojanja. Misnim slavlјem te bratskim i sestrinskim zajedništvom u Gospodinu prisjetili smo se 23. lipnja 1995. godine, kad je u župi, zauzimanjem vjeroučitelja fra Jakova Udovičića, nakon godinu dana priprave, osnovano prvo brastvo Frame. Obljetnica je proslavljena skromno i molitveno. Tek su prigodni plakati u predvorju crkve s fotografijama o životu i radu Frame Imotski i franjevački simbol tau s klasovima pšenice i cvjetovima lavande ispred samoga oltara bili vanjski znakovi našega slavlja. Misno slavlje prevodio je 18. lipnja duhovni voditelj Frame Imotski fra Jakov. Tri dana kasnije framaši iz Imotskog hodočastili su iz svetišta Gospe od Andela na Topani do Gospina svetišta, "Zelene katedrale", u Prološcu. Sve je bilo u znaku FRAME - molitveno, radno, veselo i zabavno.

NAF

HODOČAŠĆE FRAME TOLISA U MEĐUGORJE

Hodočašće Kraljici mira u Međugorje postalo je već tradicija Franjevačke mladeži iz Tolise. Svakog proljeća, a i jeseni, već petu godinu zaredom pedesetak framaša posjećuje Kraljicu mira. Tako je bilo i ove godine. Prvo mjesto koje smo posjetili bila je zajednica liječenih ovisnika "Cenacolo". Ondje smo slušali isповijest dvojice bivših ovisnika, Talijana i Hrvata. Gospodin ih je u Međugorju ozdravio zagоворom svoje Majke. Nakon ručka molili smo križni put na Križevcu. Između postaja nismo prestajali pjevati. Kad smo došli do križa, osjetili smo spokoj, toplinu i Marijin majčinski duh. Na ovom mjestu sve je ispunjeno toplinom. I molitva i šutnja prožeti su osjećajem da nam je Gospodin blizu, da je kraj nas. Nakon večernjeg bdjenja i meditaci-

je, išli smo na spavanje, kako bismo sljedeći dan bili spremni za pohod mjesta Marijina prvog ukazanja. Novo jutro bilo je sunčano. Putem smo molili i pjevali marijanske pjesme. Od Međugorja smo se rastali svetom misom. Na povratku nas je naš duhovni asistent fra Joso Oršolić iznenadio posjetom samostanskog muzeju i knjižnici u Kraljevoj Sutjesci. Kući smo došli s ponešto suvenira u torbi, ali mnogo bogatiji u ljubavi i s Isusom i Marijom u srcu.

Frama Tolisa

OSMI DUHOVNI KAPITUL FRAME, HFP SV. CIRILA I METODA Euharistija znak prisutnosti i zajedništva

Duhovni kapitul FRAME Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, pod temom "Euharistija - znak prisutnosti i zajedništva", osmi po redu, održan je u Kloštru

Ivaniću, 6., 7. i 8. listopada ove jubilarne godine.

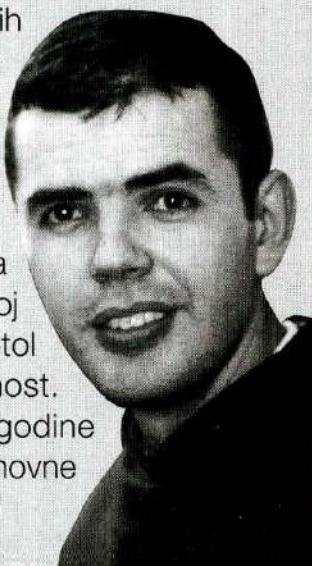
- Na početku nove školske i akademске godine mladi su se po primjeru sv. Franje okupili na Duhovnom kapitulu i osvježili novim idejama i nadahnućima za život u bratstvu FRAME. "Svoju snagu za život u zajednici crpimo iz euharistije. Živeći u euharistiji i mi, FRAMA, postajemo u ljubavi život ovome svjetu i znak Isusove prisutnosti u nama" - rekao je Provincijski duhovni asistent FRAME fra Milan Krišto.

Program je započeo svetom misom u petak u 18 sati, a nastavio se večernjom molitvom, koju su vodili fra Milan Krišto i fra Robert Perišić. U subotu je fra Petar Filić održao predavanje "Franjo i euharistija", zatim je uslijedio posjet sestrama karmeličankama, održano je pokorničko bogoslužje, zajednička svečana euharistija, euharistijsko klanjanje i bdjenje. U nedjelju je bio rad po grupama te svečano misno slavlje u 11 sati, koje je predvodio Provincijalni ministar fra Lucije Jagec. Nakon mise organizator se pobrinuo za dobar ručak, a nakon toga mladi su se obnovljenim duhom vratili svojim kućama.

fra Petar Cvekan

NOVI DUHOVNI ASISTENT

Godina Velikog jubileja donijela je mnogo novosti u Franjevačkoj mlađezi. Od 1992. godine Frama je rasla, jačala u zajedništvu koje je snažno okupljalo tolike mlađe u Hrvatskoj, a posebno u Provinciji sv. Ćirila i Metoda, u kojoj je osnovana Franjevačka mlađež u Hrvatskoj. Duhovni asistent ili animator ima veliku ulogu u odgoju mlađih. Potrebna je njegova zrelost, promišljenost i strpljivost da upućuje mlađe na pravi put, usmjeravajući ih uvijek preko sv. Franje na Isusa Krista. Zato su rastanci s našim pastirima teški, ponekad i neshvatljivi. Fra Ivica Jagodić nakon osam godina požrtvovnog rada u svojoj Provinciji i FRAMI Kaptol odlazi na drugu dužnost. Pamtit ćemo sve te godine zajedničkog traganja, duhovne

vijesti

skrbi, potpore za mlađe koji su često od njega tražili i više nego što je mogao dati, ali trud je ono što nikada nećemo moći zaboraviti. Darivajući sve svoje za mlađe i nesebično ulažeći ponekad i nadljudske napore ostati će i dalje, makar u duhu, na svakom našem susretu, u našoj radosti. Svatko od nas preko njega primio je dio Božje ljubavi i upravo zbog njegovog truda ne smijemo zaboraviti da smo pozvani na zajedništvo, strpljivost i postojanost, sjećajući se u svakom trenu svega što je učinio, da bismo pronašli pravi put do Boga. No, ne ostajemo bez pastira. U jubilejsku godinu ulazimo s fra Milanom Krištom, koji će svojom mlađošću, pronicljivošću i entuzijazmom Framu povesti u nekom drugom smjeru, tamo gdje još nije bila. U tom nastojanju potrebna mu je i naša potpora i razumijevanje. Ova promjena obogatit će svakoga od nas. Onoliko koliko da nas Bog zahvati svojim milosrdjem, neovisno o tome vodi li nas fra Milan ili fra Ivica. "Evo, sve činim novo!"

NAF

SUSRET ANIMATORA U KARLOVCU

U Karlovcu se 29. kolovoza ove godine okupila skupina od 40-ak framaša i framašica, predstavnika animatora Provincije sv. Ćirila i Metoda.

Ostavši tamo do 2. rujna, mlađi sljedbenici sv. Franje, željni življena i prenošenja riječi Božje, imali su priliku čuti sve o ulozi i karakteristikama animatora. Voden fra Milanom Krištom, novim Provincijskim duhovnim asistentom, i uz pomoć četvorice njegove subraće, framaši su izmjenili svoja iskustva animacije, te su tako zadobili nove ideje, koje će upotpuniti susrete framaških bratstava i još više zagrijati srca njihovih vršnjaka.

U razgovoru, igri, pjesmi i molitvi, prisutni framaši su se u tih četiri dana jako povezali i time dokazali da je FRAMA zajednica koja, ispunjena Duhom, želi postati jedno u ljubavi prema Bogu i bližnjima.

Tomislava Kekez

naJAVA.....

KRAPINAFEST 2000.

IZABRANA 22 IZVODAČA

* Nastupaju: Željka Marinović, Čedo Antolić,
Psalmi, Electro Spiritus, Fides...

Četrnaestog listopada 2000. u 19 sati u festivalskoj dvorani Pučkog otvorenog učilišta u Krapini održat će se, pod geslom "Krist jučer, danas, uvijek", četvrti festival duhovne glazbe KRAPINAFEST. Festival je promotivnog karaktera, ulaz je slobodan. Organizatori festivala su Franjevački svjetovni red i Franjevačka mladež Krapina, a suorganizator Pučko otvoreno učilište Krapina. Pokrovitelj festivala je Hrvatska franjevačka provincija sv. Cirila i Metoda, a medijski pokrovitelj Radio "Kaj" Krapina. Radove koji su pristigli po raspisanim natječaju preslušala je službena komisija i izabrane su sljedeće pjesme, koje će izvoditi grupe, zborovi i solisti:

1. Sve boje ljubavi - "Baš je dobro"
2. Bijeli san - "Sveci za novi vijek"
3. Sarx - "Noćne hvale"
4. Vita nova - "Molitva"
5. Ime ljubavi - "Oče moj"
6. Zrno - "Bog me čuva"
7. Zbor Fiola - "Čuj naš glas"
8. KUMI - "Pravo lice"
9. Ivan Benc - "Krist zauvijek"
10. Apostoli mira - "Glas neba tebe zove"
11. Libertas - "Darovana ljubav"

12. Most - "Gospodin je..."
13. Ansambl Mi tamburica - "Sunčana duša"
14. Fides - "Da mi te sresti"
15. Electro Spiritus - "Priča o Bogu"
16. Božja slava band - "Sve dobro u Isusu"
17. Psalmi - "Krist, voda života"
18. Zbor Gloria - "Zdravo Marijo"
19. Zbor Duga - "Kriste sunce"
20. Željka Marinović
21. Čedo Antolić
22. Nebeski grad

Suzana Dlesk

KRAPINAFEST

USTAT ĆU, POĆI SVOME OCU!
(Lk 15,18)

FRAMAFEST

NASTUPAJU:

- * VIS "GLORIA" KMAN - SPLIT
- * FRAMA LIVNO
- * FRAMA PODHUM
- * FRAMA VIROVITICA
- * JEŠUA
- * FRAMA BAND - ŠIROKI BRIJEG
- * FRAMA GOSPE SINJSKE
- * FRAMA OKUČANI
- * SARX - PULA
- * KLOŠTAR PODRAVSKI
- * FRANJINE STOPE - BELIŠĆE
- * APOSTOLI MIRA - NOVI MAROF
- * FRATELLO - TUZLA
- * TAU - TOLISA
- * KANAAN - FRAMA SARAJEVO
- * TRINITAS
- * ALFA - NOVI ŠEHER
- * MAGNIFICAT BAND
- * MOST
- * PSALMI
- * ŽELJKA MARINOVIC

I RIJEĆ JE TIJELOM POSTALA

BOSANSKI KULTURNI CENTAR
BRANILACA SARAJEVA 24
71000 SARAJEVO

21. listopada 2000.
s početkom u 15.00 sati

GLAVNI SPONZOR: "SVJETLO RIJEĆI"
GENERALNI POKROVITELJ: VIJEĆE FRANJEVAČKIH ZAJEDNICA
ORGANIZATOR: NACIONALNA SREDIŠNICA FRAME

MEDIJSKI POKROVITELJI: LIST FRANJEVAČKE MLADEŽI "TAU" I HRVATSKI KATOLIČKI RADI

FRAMAFEST 2000.

Dodite da budemo zajedno

FRAMAFEST 2000. priređuju predstavnici svih osam franjevačkih Provincija 21. listopada u 15 sati u dvorani Bosanskog kulturnog centra u Sarajevu, pod jubilejskim geslom "I Rijeć je tijelom postala". Sudjelovat će dvadesetak bratstva Franjevačke mladeži i više profesionalnih bendova duhovne glazbe iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Festival će započeti pjevanjem FRAMINE himne "Podimo zajedno" i pobjedničke pjesme s FRAMAFESTA '99. "Mir i dobro" skupine Kefa. Ukupno će biti izvedena 21 nova pjesma.

Naša je želja i nada da ova već tradicionalna priredba bude Bogu ugodno djelo, a ljudima na duhovnu izgradnju. Dodite da budemo zajedno - poručili su iz Organizacijskog odbora. Sve pjesme s festivala bit će objavljene na CD-u, kaseti i u notama.

NAF

predstavljamo.....

DRUŽBA SESTARA FRANJEVKA OD BEZGREŠNOG ZAČEĆA IZ DUBROVNIKA

Preko 350 godina vjernosti franjevačkoj karizmi

- * **Šezdeset i pet zavjetovanih sestara, tri novakinje i četiri kandidatice vode brigu o bolesnima i nemoćnima, odgajaju malu djecu i organiziraju seminare za mlađe. Djeluju u Hrvatskoj, Njemačkoj i Kanadi**
- * **Svoje samostane sestre otvaraju najpotrebnijima – gladnima daju kruha, tužnim utjehu, potrebnima pomoć, bolesnima njegu...**

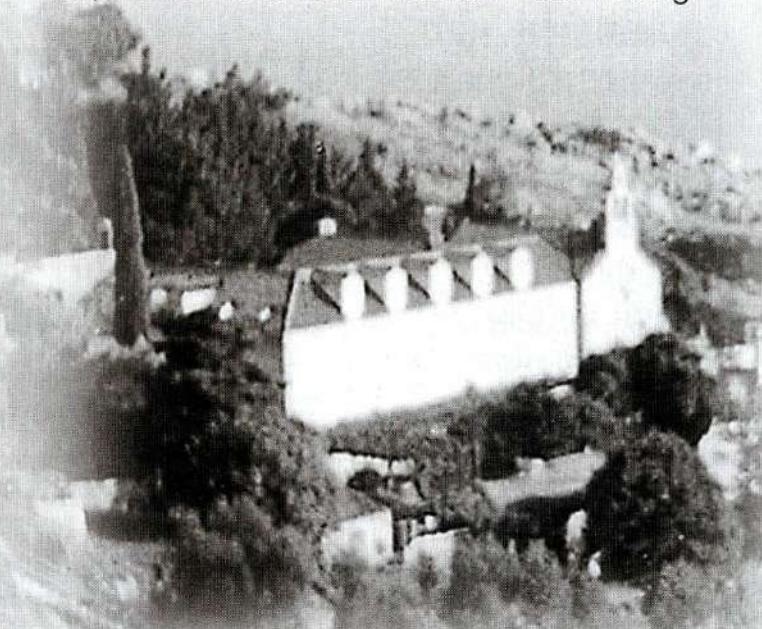
Družba sestara franjevki od Bezgrešnog Začeća iz Dubrovnika na neobičan je način započela svoj povijesni hod. Na njezinom početku izmjenjivale su se kroz stoljeća skromne djevojke - trećoredice, zvane "dumne" (od lat. domina - gospođa). Stanovale su na poluotočiću Danče, 400 m zapadno od stare dubrovačke jezgre, uz crkvicu Sv. Marije od milosti, danas poznatiju kao Gospa od Danča, koja je izgrađena 1457. godine. Tijekom povijesti crkva je obnavljana i proširivana te postaje jedno od najomiljenijih Gospinih svetišta u Dubrovniku. Osobito pomorci, kad svojim brodovima prolaze pored dančarskih hridi, brodskim sirenama pozdravljaju Sv. Mariju od milosti, a sestre otpozdravljaju zvonjavom zvona.

'Kao kuća na stijeni'

Prvi pisani spomen o sestrama na Dančama potječe iz 1644. g. Zajednica je bila mala. Spominje se da ih je bilo najviše devet, a najmanje sedam. Nisu posjedovale nikakva dobra osim kuće u kojoj su stanovale. Stoljećima su živjele skromno, jednostavno i tih u službi Bogu i braći ljudima. Dok su veliki samostani kontemplativnih redovnica u Dubrovniku i brojne zajednice dominikanskih i franjevačkih trećoredica zbog raznih poteškoća izumrle, ova skromna i siromašna zajednica, unatoč svim neprilikama čvrsta poput stijena na kojima je živjela, uspjela je Božjom pomoću preživjeti i opstatiti, te se u XX. st. preoblikovati u pravu redovničku zajednicu.

Obnoviteljica sestra Margarita Milin
Višestoljetna jednostavnost, način života i

rada ove male zajednice početkom XX. st. počinju se naglo mijenjati. Pismenim dekretom od 1. prosinca 1923. dubrovački biskup dr. Josip Marčelić dokida ustavu doživotnog

mandata poglavarice sestara, te poglavicom imenuje mladu i poduzetnu sestru Margaritu Milin (1891. - 1973.). S. Margarita je sve svoje sposobnosti uma i srca posvetila temeljitoj obnovi zajednice, te s pravom nosi ime obnoviteljice Družbe. U njezinim nastojanjima hrabriili su je dubrovački biskup i franjevci Male braće - duhovni asistenti zajednice sve do danas. Dubrovački biskup dr. Josip Marčelić 15. kolovoza 1924. daje novi naziv zajednici: "Družba sestara Trećeg reda sv. Franje". Iste je godine preuzeto i pravilo Trećeg samostanskog reda sv. Franje kao temelj redovničkog života zajednice, a biskup Marčelić 15. prosinca odobrava i potvrđuje Konstitucije Družbe. Od 1973. Družba nosi

današnji naziv: "Sestre franjevke od Bezgrešnog Začeća iz Dubrovnika". Sveta kongregacija za redovnike i svjetovne institute Družbu je 8. prosinca 1983. uzdigla u red ustanova papinskog prava i potvrdila obnovljene Konstitucije i Pravilo braće i sestara Trećeg samostanskog reda sv. Franje.

Broj sestara stalno raste
Na poziv misionara o.
Leonarda Ruskovića, fran-
jevca Provincije sv.

Jeronima 1938. g. devet sestara odlazi u mis-
ije u daleku Argentinu, gdje su boravile 25
godina. Za vrijeme II. svjetskoga rata i porača
Družba je prebrodila teške krize, tako da je
više puta u pitanje dolazila i sama njezina

njeguje kontemplaciju, ali, osobito u novije vrijeme, i apostolat. Glavna svrha Družbe je unapredijevati kršćanski odgoj, činiti djela kršćanske ljubavi i pomagati u župnom apostolatu - uvijek u skladu s voljom Božjom i

opstojnost. Zbog političkih razloga u zemlji im je bilo onemogućeno svako pastoralno djelovanje pa su se sestre mogle baviti samo kućnom radinošću. Poslije rata Družba se pod vodstvom s. Margarite Milin pomladila i brojčano povećala, te sestre počinju djelovati u više župa dubrovačke biskupije, kao i po domovini i u inozemstvu.

Družba od svojih početaka sve do danas

učiteljstvom Crkve. Družba posebno vodi brigu o teškim bolesnicima i nemoćnim starcima u svojim i njihovim kućama, bolnicama i staraćkim domovima. Na taj način ova franjevačka zajednica želi ostati vjerna svojoj franjevačkoj karizmi - ljubavi prema bolesnima i

predstavljamo.....

nemoćnima. Družba ima predškolsku odgojnu ustanovu i u kršćanskem duhu odgaja malenu djecu. Sestre organiziraju i vode u svojim kućama seminare za mlade.

"Svoje samostane otvaramo najpotrebnijima. Vjerne franjevačkoj karizmi želimo gladnim dati kruha, tužnim utjehu, potrebnima pomoći, bolesnima njegu... kao što su to činile sestre prethodnih generacija. Isus želi po ovoj Družbi biti prisutan među svim ljudima koji su gladni istine, njegove riječi i ljubavi. Buditi u srcima ljudi novu nadu za naš život."

Danas Družba broji 65 zavjetovanih sestara, tri novakinje i četiri kandidatice. Djeluje u pet vlastitih kuća i 10 filijala na području sedam biskupija, i to u Hrvatskoj: Dubrovnik, Zagreb, Krk, Šibenik, te u inozemstvu: Speyer i Rottenburg-Stuttgart u Njemačkoj i Londen u Kanadi. Najveći broj sestara djeluje na području dubrovačke biskupije, a dvanaest sestara je na službi u inozemstvu. Sjedište Vrhovne uprave Družbe nalazi se u kući Matici na Dančama u Dubrovniku. Samostan Sv.

Marije na Dančama ujedno je i kuća odgoja kandidatica, postulantica i novakinja.

Djevojke koje žele upoznati način života i rada ove Družbe i nasljedovati Isusa siromašnog, čistog i poslušnog, mogu poput sv. Franje, biti

blizu gubavcima koji su svojom patnjom i боли posvetili dančarske hridi i svoj život darovali najpotrebnijima.

Zainteresirane djevojke mogu se javiti na adresu:

**Samostan Sv. Marije - Danče
Don Franja Bulića 8; p.p. 246
20000 DUBROVNIK
tel. 020 - 414 098; 420 443**

**Sestre franjevke
Samostan Sv. Franje
V. barutanski ogrank 5
10000 ZAGREB
tel. 01 - 24 20 131**

S. Željka Jovanović

NACIONALNI PARK MLJET

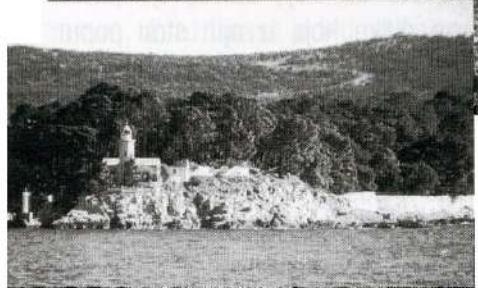
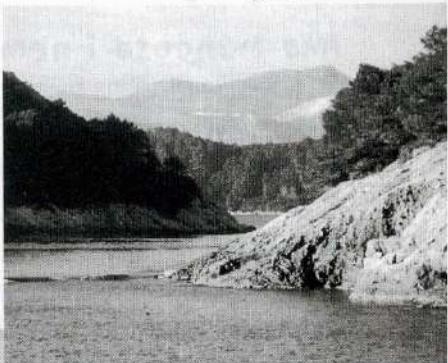
“Ovdje je ljepkost prirode sve stvorila bolje od ljudskog umijeća”
Ignjat Dulević (XVIII. st.)

.....ekologija.

voda kroz vodopropusne slojeve vapnenca prolazi u podzemlje.

Nekoliko špilja na otoku

Na otoku je pronađeno nekoliko špilja, npr. špilja

Prirodne znamenitosti i ljepote otoka Mljeta opisali su i opjevali mnogi pisci, pjesnici i povjesničari od najstarijih vremena do današnjih dana. Legenda kaže da je otok Mljet vjerojatno Oigija, divni otok nimfe Kalipse, dakle mjesto na kojem se Odisej zadržao na svojim lutanjima po Sredozemlju. Nacionalni park Mljet nalazi se na zapadnom dijelu istoimenog otoka koji pripada dubrovačkoj otočnoj skupini.

Otok Mljet nastao je u davnoj geološkoj prošlosti, kao i ostali naši otoci, izdizanjem kopna. Dužina otoka je oko 36 km, prosječna širina oko 100 km². Nacionalni park obuhvaća površinu od 3100 hektara.

Geološka grada otoka Mljeta razlikuje se od grude ostalih naših otoka, kako po jednostavnosti, tako i po sastavu pojedinih geoloških slojeva. Otok je pokriven taložnim stijenama vapnenca i dolomita, koji su nastali tijekom mezozoika (u razdobljima jure i krede), prije 180 do 140 milijuna godina.

Hidrološko stanje na otoku uvjetuje njegova geološka grada, koja ima sve karakteristike kraškog područja. To znači da na otoku nema stalnih potoka i rijeka, nego

Morica (dužine 200 m) i špilja Ostaševica (dužine 150 m). Specifičnost otoka su potopljene pećine, koje narod naziva rikavice. Naime, snažnim udarima morskih valova, voda u obliku velikih mlazova izbjiga kroz mnoge pukotine, stvarajući pritom zvukove poput rike, po čemu su pećine dobile i ime.

Razvedenost otoka Mljeta osobito je izražena na zapadnom dijelu otoka, koji posjeduje više specifičnih odlika, među kojima se ističu jedinstvena mljetska jezera: Veliko i Malo jezero. Mljetska su jezera jedinstvena prirodna pojava, nastala prodiranjem mora u krške depresije. More se u njih uvuklo kroz uska dolinska vrata, stvorivši tako dva prekrasna morska jezera spojena dugim zaljevom Soline s otvorenim morem. Veliko jezero ima površinu 145 ha, duboko je 46 m, te je spojeno sa Solinskim zaljevom kanalom dugim 30 m, širokim 10 m i dobokim 2,5 m. Površina Malog jezera je 24 ha, a dubina iznosi 29 m.

Na otoku vlada sredozemna klima, a podneblje se odlikuje suhim i toplim ljetima te blagim zimama sa znatnom količinom padalina. Od vjetrova na Mljetu su česti bura i jugo, a za ljetnih mjeseci i maestral.

Ima mungosa i nema zmija

Na Mljetu je razvijena bujna vegetacija. Dva su osnovna tipa šume na otoku: šuma alpskoga bora i zimzelena lisnata šuma hrasta crnike. Guste šume prekrivaju gotovo čitav otok. Alpski bor oko jezera je najljepši i najsačuvaniji tip šume ove vrste na Sredozemlju.

Zbog velikog broja mungosa (vrsta indijskog štakora), unesenog na Mljet prije I. svjetskoga rata radi uništenja zmija otrovnica, kopnena fauna na otoku je prilično osiromašena. Danas Mljet nema zmija, ali je mnogo manje divljači koja se pririodno razmnožava i živi na tom tlu. Međutim, fauna koja živi uz primorski pojas vrlo je raznovrsna i bogata. Priobalje otoka Mljeta bilo je obitavalište sredozemne medvjedice. Jedna od najugroženijih vrsta na Sredozemlju, čini se, više ne obitava u priobalu Mljeta. Ribari su sredozemnu medvjedicu ubijali jer je vladalo uvjerenje da im kida mreže i jede ulovljenu ribu.

Prvi pisani spomen otoka Mljeta potječe iz rimskoga razdoblja, odnosno iz vremena rimskog cara Augusta. U srednjem vijeku, od godine 1333., Mljet je u sastavu Dubrovačke republike. Na otočiću koji se nalazi na Velikom jezeru benediktinci su u srednjem vijeku sagradili samostan. Uz samostan su podigli i veliku kulu. U sklopu samostana nalazi se i grobnica dubrovačke plemićke obitelji Gundulić.

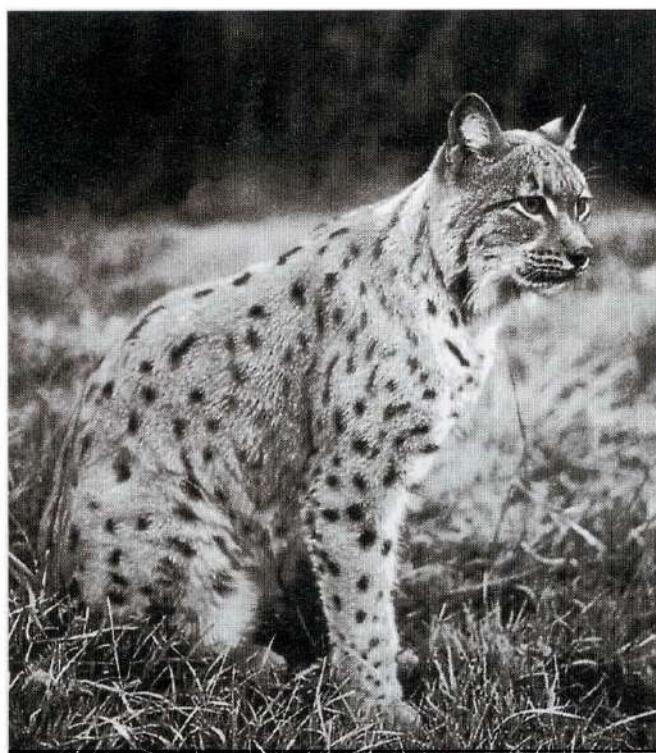
Sabor Republike Hrvatske proglašio je 1969. godine zapadni dio otoka Mljeta Nacionalnim parkom.

Maja Požgaj

RJS

Jeste li ikad željeli saznati nešto više o Gargamelovom mačku, to jest risu Azrielu?

Ako i niste, ovo je prilika da saznate nešto o simpatičnoj vrsti mačaka, koja naseljava prostrane zatvorene šume i teško pristupačna područja obrasla guštarama. Još u srednjem vijeku ljudi su risa smatrali najopasnijom grabežljivom zvijeri srednjoeuropskih šuma. Lovili su ga na sve moguće načine, pa je postajao sve rjeđi i rjeđi. Tako se danas može smatrati da je u tom području gotovo potpuno istrijebljen. Danas ris živi na sjevernim područjima sjeverne polutke od Sibira preko Europe (Skandinavije, Pireneja, Karpata) do Sjeverne Amerike (Kanade i sjevernih dijelova SAD-a). No, risovi se mogu

naći i unutar granica Lijepe naše. Naime, na prostorima Nacionalnog parka Risnjak od 1974. opet žive risovi. Posljednji autohtoni primjerici risa ustrijeljeni su polovicom prošloga stoljeća, pa su se ovi današnji doselili sa susjednih planina u Sloveniju.

Tko se još sjeća štrumpfova, zna da Azriel ima prilično dugačke i šiljaste uši koje završavaju kitom gустe i uspravne crne dlake koja iz njih strši poput četkice. Osim toga, većina vrsta risa ima jake zaliske, snažno tijelo, visoke noge i kratak rep. Krzno mu je odozgo crvenkastosivo i bjeličasto, a na glavi, vratu, ledima i bokovima gusto je posuto crvenkastosmeđim ili sivkastosmeđim mrljama. Od osjetila mu je najrazvijeniji sluh, pri čemu mu pomažu i čuperci dlaka na ušima. Vid mu je oštar, a njuh, kao i kod svih mačaka, relativno slab.

Ris je vrlo izdržljiv u hodu. Kreće se korakom ili mačjim kasom ukoliko ga nevolja natjera da ubrza hod. Može skakati neobično dugačkim skokovima, prilično se dobro penje, a lako može i preplivati rijeku.

Ris smatra plijenom svaku životinju koju može na bilo koji način svladati. To su najčešće manji jeleni, lisice, pušovi, zečevi, miševi, ptice, pa i kukci. Jednim jedinim skokom baca se na plijen i obično ga udara samo jednom. Od udarca žrtva obično pada i ris je grabi Zubima.

Risovi se pare u ožujku. Ženka dva mjeseca kasnije okoti dva do četiri slijepa mladunca. Deset dana nakon rođenja progledaju, a nakon dva mjeseca već prate majku u lov. Toliko o Azrielu, njegovu načinu života, izgledu, lovnu i podmlatku.

Iva Lukačić

PČELE, MRAVI I TERMTI

Zadružni kukci

* Moramo im priznati izvrsnu organizaciju poslova i možda od njih naučiti prihvatiti poslove koje nam dodjeljuju da bismo tako pomogli graditi harmoniju svijeta

Raznolikost živoga svijeta vjerojatno se bolje uočava u proljeće kad se sve budi, nego sada - u jesen. Gledamo li pažljivije po zelenim prostranstvima, ispod trave ćemo vidjeti sićušna bića koja užurbano vrve ili pak vrebaju u zasjedi. Ti brojni stanovnici polja, koji neprimjećeni žive pored naših nogu i svakodnevno se trude da pribave hranu, umaknu neprijateljima koji ih vrebaju, da prežive, predstavljaju beskrajno veliku vojsku kukaca. Kad spominjemo vojsku kukaca, najčešće pomislimo na mrave, no uz mrave jednu od najpoznatijih "vojski" čine termiti. Ipak, neki od najpoznatijih zadružnih kukaca ne kreću se po tlu, već lete uokolo obilazeći rascvalo cvijeće. To su, naravno, pčele.

U košnici i do 80.000 pčela

One su živi primjer marljivosti. U jednoj velkoj košnici može se naći i do 80.000 pčela, ali to ne znači da u njoj vlada kaos, već upravo suprotno. Svaka pčela ima svoj zadatak, koji izvršava ne ometajući druge pčele u radu. U košnici živi samo jedna matica koja nosi jaja. Živi četiri do pet godina, nije duža od 2 cm, ali zato prosječno izleže do 2500 jaja dnevno. Nju prehranjuju pčele radilice. Radilice su neplodne ženke koje predstavljaju većinu stanovnika košnice. Žive oko šest tjedana i obavljaju sve poslove u košnici: prave saće, hrane maticu, trutove i mlado leglo, ispunjavaju ćelije medom, tj. peludom, zatim čiste i prozračuju košnicu itd. Med što ga proizvode potječe od cvjetnog nektara, pa zato zadržava miris i okus cvijeća iz kojega su pčele pile nektar. Većina radilica su skupljačice, tj. lete u potragu za nektarom i peludom, ali važnu ulogu imaju i radilice - stražarice, koje strancima zabranjuju pristup u košnicu. One se služe svojim žalcem kao oružjem u napadu. No, jednom kad zabodu žalac u neprijatelja,

.....ekologija.

više ga ne mogu izvući. Naime, dok ga pokušavaju izvući, njegovi unutrašnji organi pretrpe vrlo veliko oštećenje koje uzrokuje smrt. Osim stražarica, tu su i pčele - provjetračice koje neprestano mašu krilima kako bi među saćama strujao zrak, te pčele - čistačice, koje održavaju čistoću i iz košnice iznose sve otpatke koji se u njoj skupljaju. Ipak, da bi sve te radilice postojale, potreban je, naravno, i drugi spol. Njega predstavljaju trutovi. I kao što se kaže: "Marlijiv kao pčela", tako se i kaže: "Lijen kao trut." Naime, u svakoj košnici ima nekoliko stotina trutova koji besposličare, nesposobni za bilo koji posao osim za oplođivanje matice. Stoga ih radilice izdržavaju samo dok se nova matica ne oplodi, a nakon toga ih poubijaju ili izbace iz košnice, pa od hladnoće i gladi ugibaju. Jaja što ih matica nese ili su oplođena pa se iz njih razvijaju matice i radilice ili su neoplođena pa se iz njih razvijaju trutovi.

Još jedna karakteristika pčela jest vosak, koji se upotrebljava za izgradnju saća s heksagonalnim oknima. Pčele proizvode vosak u vrlo tankim listićima pomoću osam trbušnih žlijezdi. I dok njihove žlijezde izlučuju vosak, one ga postupno i oblikuju stvarajući okna ili ćelije, u koje matica polaže jaja ili u kojima čuvaju med.

Zadruge kod mrava i termita i do 100.000 jedinki

Osim općeg naziva - "zadružni kukci" - pčele, mravi i termiti imaju još nešto zajedničko. I kod mrava i kod termita zadrugu može činiti i do 100.000 jedinki. Također imaju jednu (termiti) odnosno više (mravi) plodnih ženki, a ostatak zajednice čini nekoliko plodnih mužjaka te velika većina bespolnih mužjaka i ženki koje imaju druge uloge.

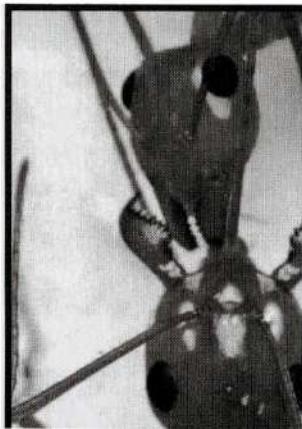
Kod mrava nakon oplodnje mužjaci ugibaju, a ženke se vraćaju u isti ili osnivaju drugi mravinjak. I tu također postoji podjela među jedinkama, i to na radnike i vojnike koji čiste i hrane ličinke, skupljaju hranu za zimu, grade nove hodnike, brane od napada itd.

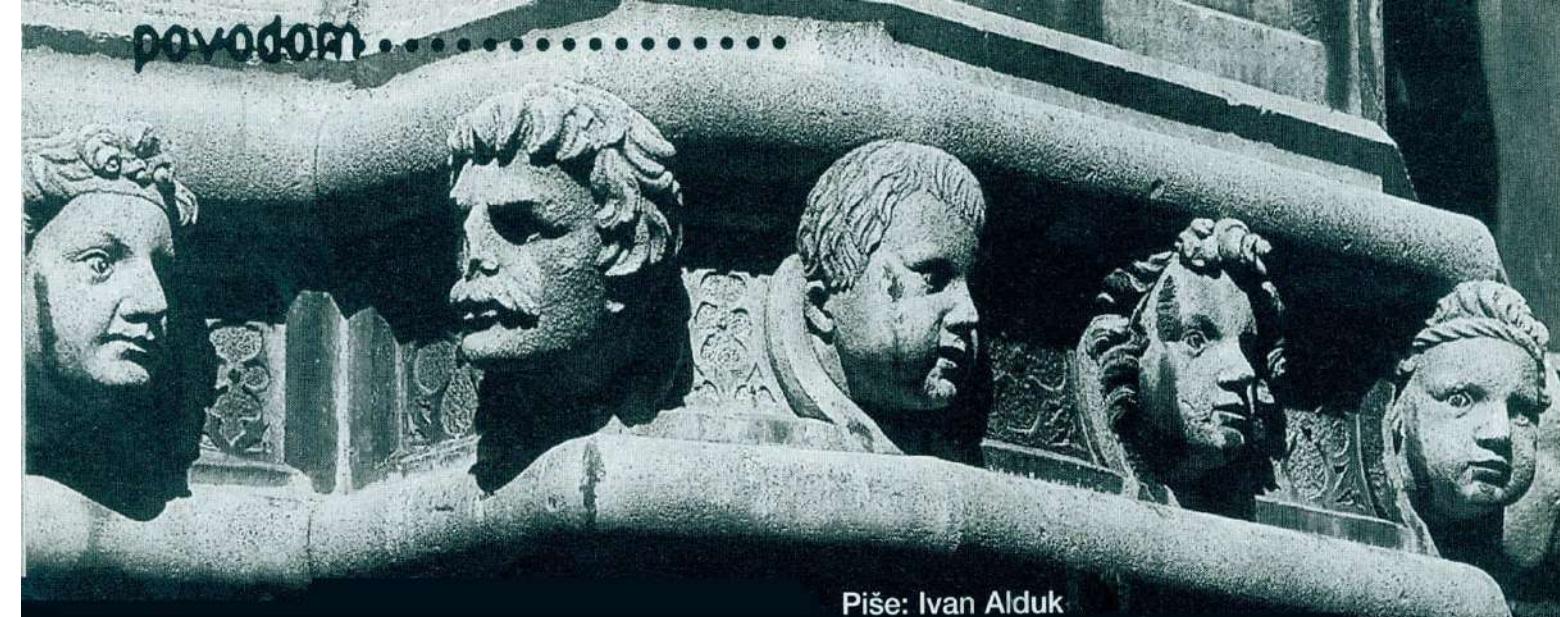
U termita je isto tako prisutna podjela na vojnike koji brane zadrugu i na radilice koje obavljaju sve druge poslove. Radnici i vojnici obično su slijepi.

Inače, gnijezda tih zadružnih kukaca su raznolika, ali se gotovo uvijek nalaze ispod zemlje, često pod kamenjem ili korama drveća.

I na kraju, sviđali nam se zadružni kukci ili ne, ipak im moramo priznati izvrsnu organizaciju poslova i možda od njih naučiti prihvatići poslove koje nam dodjeljuju da bismo tako pomogli graditi harmoniju svijeta.

Ana Fruk

Piše: Ivan Alduk

SPOMEN NA JEDNOG MAJSTORA

22. travnja 1441. plemići i prokuratori grada Šibenika sklapaju s jednim čovjekom - majstorom - posao koji će zauvijek promijeniti vizuru njihovog grada. Gradnju tada već započete katedrale Sv. Jakova, preuzeo je majstor Juraj Matejev Dalmatinac. Majstor se s obitelji preselio u Šibenik i katedralu gradio do 1473., kad je umro, ali svoje remek-djelo nije video dovršeno. Međutim, skloni smo (s razlozima) vjerovati da ga je upravo on ovakvog osmislio. Nedavni blagdan sv. Mihovila arhanđela - čiji kip kao stražar s katedrale bdi nad stoljetnim Šibenikom - možda je prilika da se sjetimo jednog čovjeka i njegovog djela.

Bilo bi previše da sada nabrajam sve datume i podatke, da naširoko opisujem detalje - ma koliko sve to bilo važno. Ovu crkvu jednostavno treba vidjeti i duboko je doživjeti. Ona je živa ma koliko to kamenje bilo mrtvo i nijemo. Božjom providnošću život joj je doslovno udahnuo majstor Juraj. Iz tog je čovjeka radost života izverala u ogromnim količinama... U jednom trenutku naše povijesti kao da ga je Bog poslao da na noge digne ne samo Šibenik već i sve, pomalo uspavane, komune na dalmatinskoj obali - od Paga do Dubrovnika.

Nemir lišća povijenog vjetrom njegovih stupova, čvrstina, dubina i muževnost njegovih glava s apsida šibenske katedrale odaju temperamentnog, krepkog, senzibilnog, ali jakog čovjeka. On uistinu promatra i na svoj neponovljiv način prikazuje i objašnjava svijet oko sebe - svijet koji se

nije zaustavio na zidinama Šibenika ili ostalih gradova gdje je radio, već je Juraj, poput kupola katedrale, lebdio nad onodobnom Europom, znajući u svakom trenutku što se događa na tom starom kontinentu. Juraj Matejev pokazao nam je moć svjetla, na čudesan ga način uvlačeći u najtamnije kutke svoga remek-djela u Šibeniku. Izišavši iz malog svemira njegove šibenske krstionice kao da uistinu izlazimo iz majčine utrobe, gdje smo se pod likom Jurjeva Boga Oca ponovno rodili u Kristu.

Od Boga je dobio taj predivan dar, da u ljudima pobudi ili probudi ono najbolje. Na tome nikada nije škrtario, pokazujući i nama što i kako raditi s Božjim darovima. Taj nedostižni majstor je umro ne doživjevši kraj gradnje šibenske katedrale.

3. prosinca 1536. (63 godine nakon Jurjeve smrti i 105 nakon početka gradnje) postavljen je i posljednji kamen, a Šibenik je napokon dobio svoju katedralu, koju je toliko želio od uspostave biskupije 1298. godine.

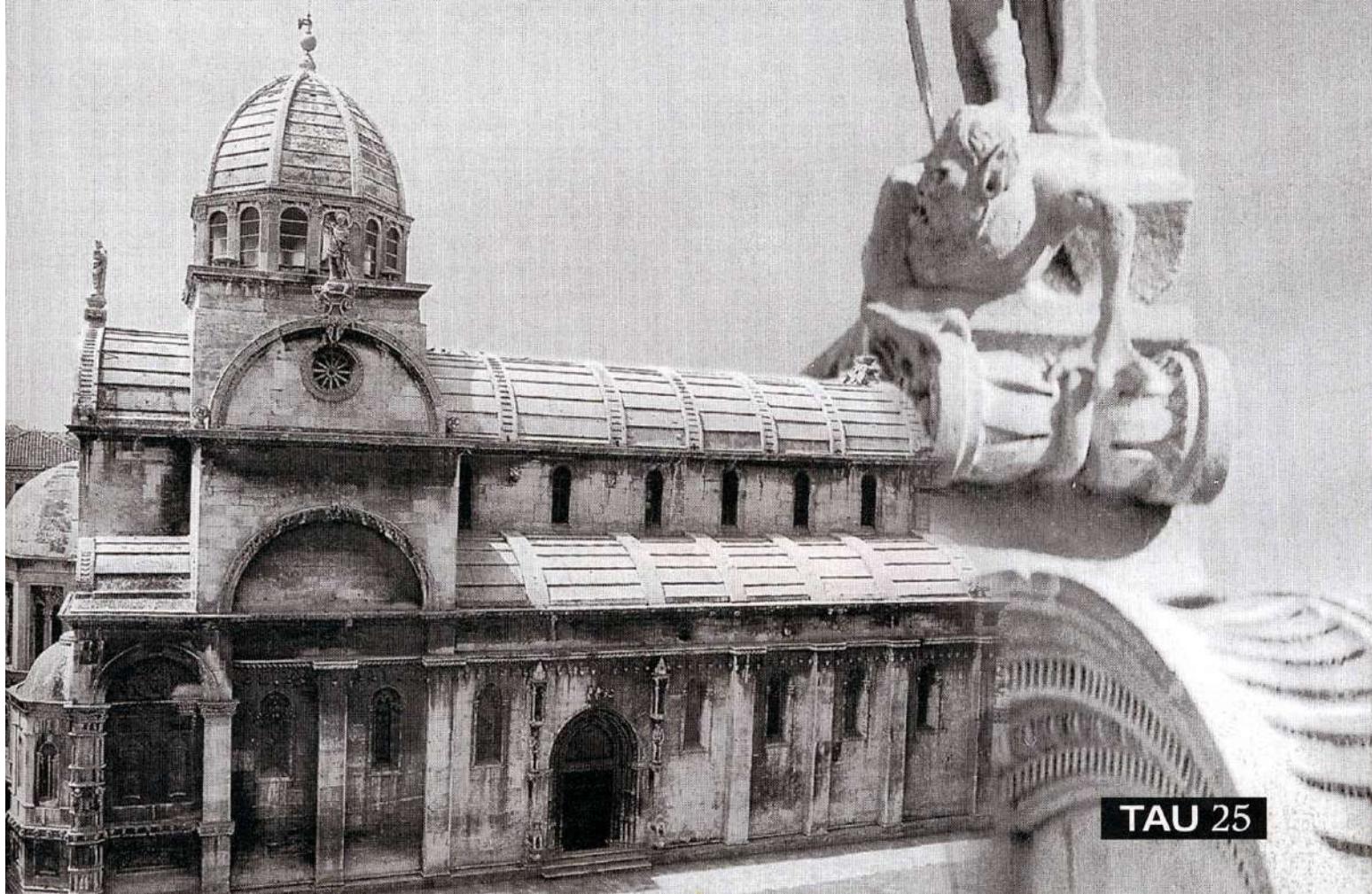
Grad i crkva patili su u prošlom ratu. Pogodenja je u tom divljaštvu i kupola katedrale, ali eno danas ponovno u svoj svojoj ljepoti lebdi nad Šibenikom, čuvajući ga kao krilati arkandeo Mihovil (hebr. Mikael - "Tko je kao Bog?"), koji svojim kopljem ubija staru zmiju - Sotonu - zlo kojega smo i sami bili svjedoci. Na kraju je pobijedio život koji započinje i završava imenom Božnjim. Imenom onog Boga, koji je nadahnuto Jurja i mnoge druge znane nam i neznane ljudе u čijim je dušama živjela (i živi) njihova katedrala, čak i onda dok je nije bilo - živjela je!

*Gledahu je onda kad je nije bilo
kao bijela lebdi iznad sivih kuća
kako se ljepotom svodova i ploha
uzdiže nad gradom u bijela svanuća*

*U dušama svima, gospode i puka,
živjela je želja: vidjet da se svrši
i umrijeti poslije, da nad gradom, djecom
kroz vjekove bijela katedrala strši.*

Kip Sv. Mihovila
na Šibenskoj
katedrali

Pero Ljubić

PROAKTIVNOST ODGOVORNOST ZA SUOJ ŽIVOT

Uažno je priznati pogrešku

Ako imam teškoća u školi, što mogu dobiti ako budem stalno isповijedala grijeha svojih profesora? Kad kažem da nisam odgovorna, pravim od sebe nemoćnu žrtvu. Gundjanje, optuživanje i kritički odnos samo utvrđuju slabost. Ako doista želim popraviti situaciju, mogu raditi na onome na što imam utjecaja - NA SEBI

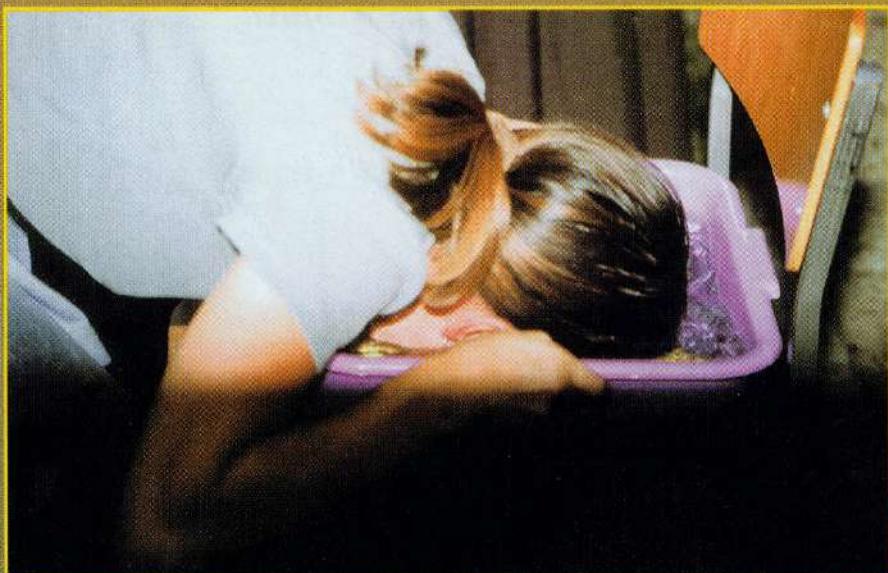
Mi nismo isto što i naši osjećaji. Nismo naša raspoloženja. Upravo činjenica da o njima možemo razmišljati odvaja nas od njih. Dapače, dok ne razmotrimo kako vidimo sebe (i druge), nećemo moći razumjeti kako drugi vide i osjećaju sebe i svoj svijet. Ako jedina slika koju o sebi imamo dolazi iz društvenog zrcala, naša je slika o sebi odraz u sobi ludih zrcala: "Nikad nisi točan", "Jedeš kao vuk!" - te su slike nesuvisele i pretjerane.

Usred najvećih zamislivih poniženja, pojedinci stoje kao stupovi svjetlosti. Koriste ljudski dar svijesti o sebi kako bi otkrili jedno temeljno načelo o ljudskoj prirodi: IZMEĐU POTICAJA I REAKCIJE ČOVJEK IMA SLOBODU IZBORA. Prva i najvažnija navika visokodjelotvorne osobe u bilo kojem okruženju je navika PROAKTIVNOSTI. Biti proaktivan znači više nego preuzeti incijativu. To znači da smo kao ljudska bića odgovorni za vlastite živote.

Najvažnije je kako reagirati

NITKO VAS NE MOŽE POVRIJEDITI BEZ VAŠEG PRISTANKA, rekla je E. Roosevelt, a Ghandi je to isto izrekao rijećima: "Oni nam ne mogu oduzeti n a s e samopoštovanje ako im ga mi ne damo."

Upravo nas naše voljno dopuštenje, naš pris-

tanak na ono što nam se događa, povređuje mnogo više od onoga što nam se događa. U životu postoje tri središnje vrijednosti: ISKUSTVO ili ono što nam se događa, KREATIVNOST ili ono što stvaramo i STAJALIŠTE ili naša reakcija. V. E. Frankl govori da njegovo iskustvo rada s osobama potvrđuje da je najviša vrijednost STAJALIŠTE, odnosno najvažnije je to kako reagiramo na ono što doživljavamo u životu.

Reaktivni ljudi reći će: "Činjenice su činjenice. Taj pristup pozitivnog razmišljanja i samopoticanja ima svoje granice. Prije ili poslije moraš se suočiti sa stvarnošću." Ali u tome jest razlika između pozitivnog mišljenja i proaktivnosti. Proaktivni su se ljudi suočili sa stvarnošću. Suočili su se sa stvarnošću sadašnjega stanja i budućih trendova. Ali suočili su se i sa stvarnošću da imaju moć izabrati pozitivnu reakciju na te okolnosti i trendove. Prihvatići zamisao da nas određuje ono što se događa u našem okružju → značilo bi ne suočiti se sa stvarnošću.

Iznad svega - voljeti

Nakon malo dužeg upoznavanja s ljudima počinjemo zamjećivati njihove nedostatke. Naše oduševljenje s njima lagano opada i počinjemo se pitati što se to događa. No, za proaktivne ljude važan je glagol voljeti.

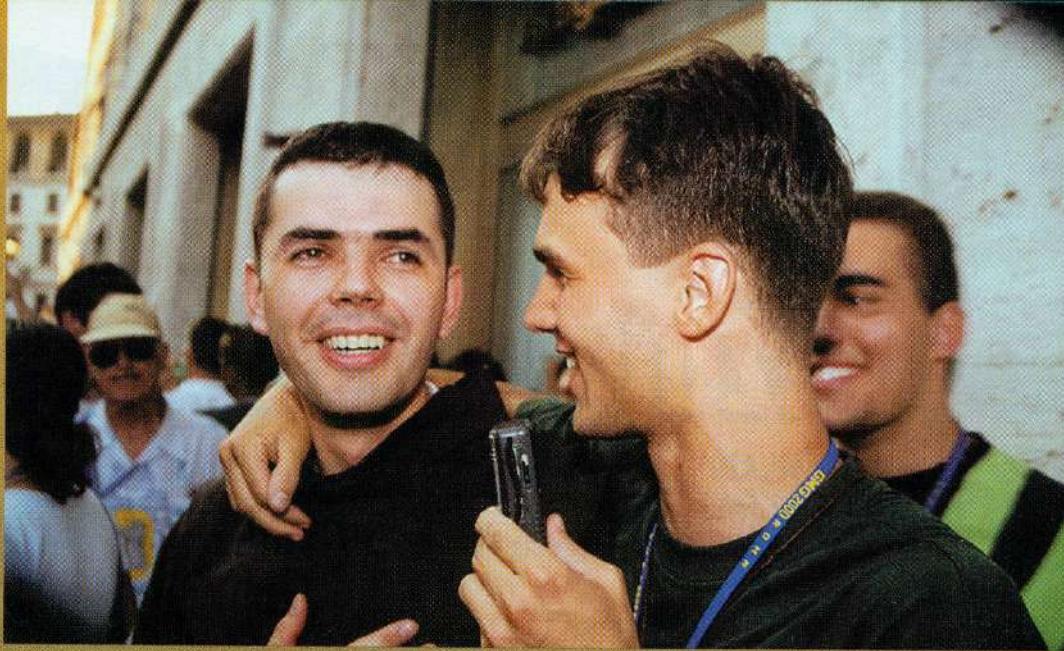
Ljubav je nešto što činiš; žrtvovanje, darivanje sebe. Ako želite proučavati ljubav, prozučavajte one koji se žrtvuju za druge, čak i za one koji ih vrijedaju i ne uzvraćaju im ljubav.

Ali kako voljeti kad ne voliš? - Dragi framaši, voljeti je glagol. Ljubav - osjećaj, plod je voljenja - glagola. Zato volite. Služite. Žrtvujte se. Slušajte. Suosjećajte. Cijenite. Podržavajte. Jeste li to voljni učiniti za ljubav? Ljubav je vrijednost koja se ostvaruje postupcima voljenja. Proaktivni ljudi osjećaje podređuju vrijednostima. Osjećaj ljubavi može se vratiti.

BOŽE, DAJ MI HRABROSTI DA PROMIJEŃIM ONO ŠTO SE MOŽE I TREBA PROMIJEŃITI, SMIRENOST DA PRIHVATIM ONO ŠTO SE NE MOŽE PROMIJEŃITI I MUDROST DA PREPOZNAM TU RAZLIKU.

Društvo anonymnih alkoholičara

Nadahnjuje shvaćanje da izborom naše reakcije na okolnosti mi snažno djelujemo na te okolnosti. Svaki put kad pomislimo da je problem "tamo vani", ta je misao problem.

Kad kažem da nisam odgovorna, pravim od sebe nemoćnu žrtvu; nepokretna sam u negativnoj situaciji. Također smanjujem svoju sposobnost da utječem na nju - moje gundanje, optuživanje i kritički odnos samo utvrđuju njezinu slabost. Ako doista želim popraviti situaciju, mogu raditi na onome na što imam utjecaja - NA SEBI. Kada ono najproaktivnije što možemo učiniti jest biti sretan, jednostavno se iskreno smiješiti. Sreća je, kao i nesreća, proaktivni izbor. Postoje stvari, npr. vremenske prilike, koje nikada neće biti dio našeg kruga utjecaja. Mi možemo birati svoje postupke, ali nemamo slobodu izbora posljedica tih postupaka. Posljedicama upravljaju prirodni zakoni.

Slobodni smo izabrati svoju reakciju u svakoj situaciji, ali čineći to mi biramo i pripadajuću posljedicu. Naša reakcija na svaki događaj utječe na kakvoću sljedećeg trenutka. Važno je odmah priznati svoje pogreške i isprobati ih kako one ne bi utjecale na sljedeći trenutak i kako bismo mi opet imali punu snagu.

U središtu našega kruga utjecaja jest naša sposobnost da stvaramo i izvršavamo obveze i obećanja. Moć stvaranja i izvršavanja obveza prema sebi bit je razvijanja temeljnih navika djelotvornosti. Znanje, vještina i želja su pod našim nadzorom. Zato: stvorite male obveze i izvršite ih. Budite svjetlost, a ne sudac. Budite uzor, a ne kritičar. Budite dio rješenja, a ne dio problema.

Tome što je vani dajemo moć da upravlja nama. Proaktivni pristup je promjena iznutra prema vani: biti drukčiji i time izazvati pozitivnu promjenu u onome vanjskom - ja mogu biti dosjetljiva, mogu biti marljiva, mogu biti kreativnija, mogu biti spremnija na suradnju. Ako imam teškoća u školi, što mogu dobiti ako budem stalno isповijedala grijeha svojih profesora?

Dubravka Medak

Ja izabrah vas

NOVA KNJIGA FRAME

KATEHEZA MLADIH JA IZABRAH VAS (Iv 15, 16). MATERIJALI ZA ODGOJ MLADIH U VJERI, ALFA & FRAME, Zagreb 2000.

FRAMA je objelodanila novu knjigu; Kateheza mladih Ja izabrah vas (Iv 15, 16). Materijali za odgoj mladih u vjeri. Knjiga na 700 stranica sadrži 143 kateheze za mlade.

Nastala je u bratstvima Franjevačke mlađeži koja su u današnjem vremenu znak svim suradnicima. Pisana je jednostavnim, evandeoskim stilom i lagana je za čitanje.

Knjiga ima dva dijela: "Što tražite" i "Dodata i vidite", koji se međusobno nadopunjaju. Proizvod je izvorne kateheze u Franjevačkoj mlađeži, koja vodi računa o osobnosti svakoga, kako bi se svi koji traže osobu i poruku Isusa Krista s njime i susreli i ostali boraviti u

Njemu. Kateheze su žive i namijenjene su mladima koje zaokupljaju pitanja posla, društvenih i političkih odabira, slobodnoga vremena. Bogato su ilustrirane i priopćuju život Evangelijskog primjera sv. Franje Asiškoga. Zovu na bogatstvo i puninu koju ima samo Isus Krist, a prema

kojoj svaki čovjek teži.

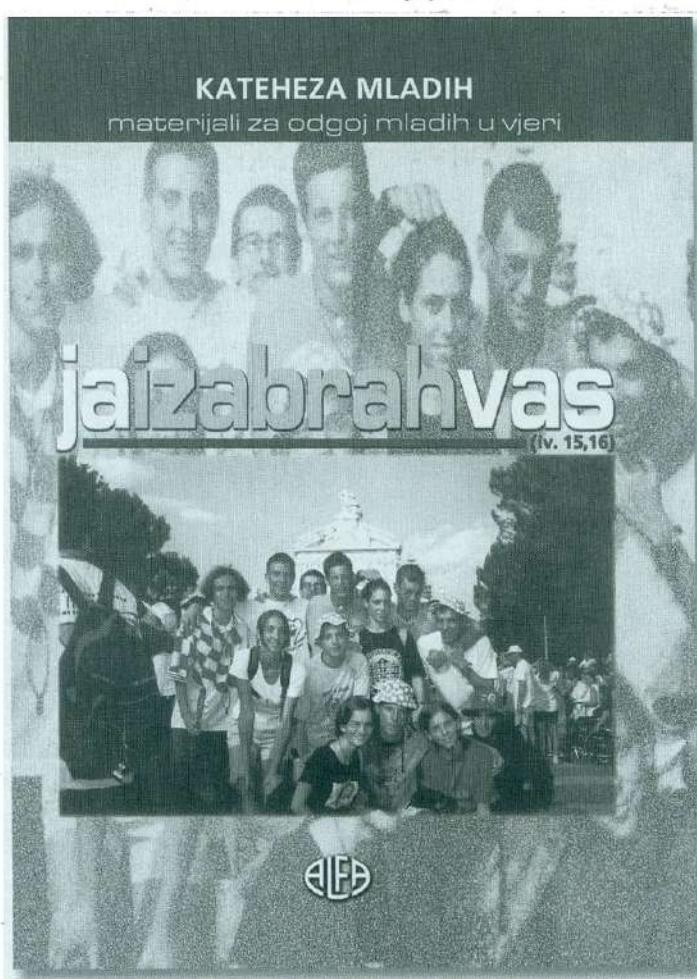
Osim kateheza sa širokom tematikom: o zajedništvu, svijetu u kojem živimo, slobodi, ljubavi, nadi, Kraljevstvu Božjem, liturgiji,... knjiga sadrži i mnoštvo meditativnih tekstova. Nadamo se da će njome Gospodin otvoriti srce za ljubav u svima koji je budu čitali.

Živimo u neobično vrijeme koje je mnogostruk izazov za sve, a pogotovo za mlade. Upravo knjiga Ja izabrah vas (Iv 15, 16) jedan je od odgovora na taj izazov, na to autentičnije življenje evanđelja. Ona sadrži poglavito materijale koji upućuju u posao. Uz vlastiti rad svakoga čitatelja, njihove iskaze dopunjuju pomoći vjeroučitelja, animatora, odgojitelja i crkvene zajednice.

Na kršćanskom području vrijedi

izreka: "...imate samo jednog Učitelja, a svi ste ostali braća!" Ljubav i strpljivost stoga neka budu prijatelji svakoga tko se druži s ovom knjigom, vjeruje u Gospodina Isusa Krista i želi živjeti svoj život u vjernosti Njemu i Njegovoj riječi.

fra Petar Cvekan

**Traži se
radnik za prodaju kikirikija na
komade.
Šifra: Strpljenje.**

*Povoljno primam mito!
Šifra: Sudac.*

Ispitivao Mujo muhu pa joj otkine jednu nogu i reče:

- Leti, muho!

Muha poleti, on joj otkine drugu nogu i opet reče:

- Leti, muho!

Muha opet poleti. Mujo uzme muhu pa joj otkine sve noge i opet reče:

- Leti, muho!

Muha, naravno, opet poleti. Mujo joj otkine jedno krilo i vikne:

- Leti, muho!

Muha ništa, Mujo joj opet:

- Leti, muho!

Muha jedva poleti. Mujo joj na kraju otkine i drugo krilo pa reče:

- Leti, muho, leti, muho, leti, muho..., pa na kraju drekne: LETI, MUHO!!!

Muha ni makac. Mujo uze zapisnik i zapiše: "Kad muhi otkinete noge i krila, ona ne čuje."

Zove plavuša aerodrom i pita koliko traje let između Zagreba i New Yorka. Javi se službenica i kaže:

- Samo trenutak...
- Plavuša kaže:
- Hvala! - i spusti slušalicu.

Došao bogataš na ispit na fakultet i profesor ga pita:

- Gdje je bačena prva atomska bomba?

Ovaj nema pojma i plati mu da prođe.

Sutradan dolazi siromah na isti taj ispit.

- Gdje je bačena prva atomska bomba?

- Na Hirošimu i Nagasaki!

- Kada?

- 1945.

- Koliko je ljudi poginulo?

- Tri milijuna!

- Imena, kolega, imena!!!

..... humor

Učiteljica pita djecu:

- Što znači riječ OČIGLEDNO?

Javlja se mali Marko:

- Pa, evo ovako... Moj tata vozi Mercedes, mama vozi Opel, a baka vozi Jeep...

OČIGLEDNO - mi imamo novaca!

Učiteljica:

- Bravo, Marko, odlično si ovo objasnio! Da vidimo dalje, tko se javlja? Perica! 'Ajde, Perice, objasni nam ti što znači riječ OČIGLEDNO?

Perica:

- Moja baka svako jutro ide na livadu. Ispod lijevog pazuha nosi Allgemeine Zeitung, a ispod desnog Washington Post.

Učiteljica (zburjeno):

- I onda, Perice?

Perica:

- Pa, ništa. Baka ne zna njemački, a nema pojma ni engleski - OČIGLEDNO ide u WC!

Kako se zove ciganin
koji prodaje CD-e?
CD-ROM.

Pričaju preko telefona Mujo i Suljo:

- **Gdje si, bolan?**
- **Evo me u Finskoj.**
- **Gdje?**
- **Jel' imaš globus?**
- **Imam.**
- **E, ja sam odmah ispod vijka.**

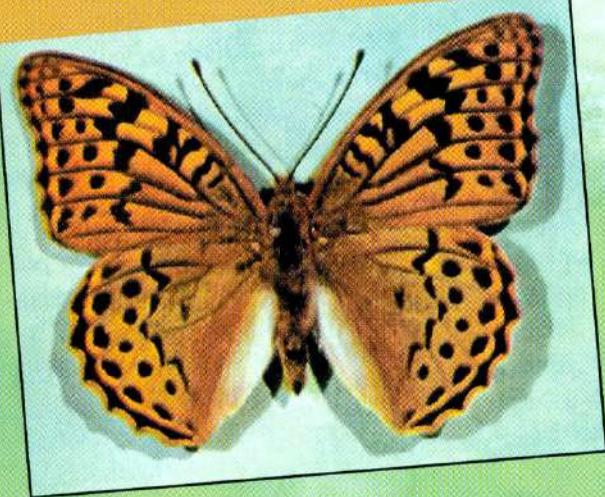
Vazi se Haso
autoputom i sluša vijesti. A na
vijestima kažu:
• Savjet vozačima: Jedan manjak vazi se
autoputom u suprotnom smjeru!
Na to će Haso:
• Jedan?! Na stotine!!!

Dolazi plavuša k uraru da joj promijeni bateriju.

- Ali gospodice, ovaj sat ne ide na baterije nego na navijanje.
- Aha, na navijanje... Dinamo, Dinamo, Dinamo!!!!

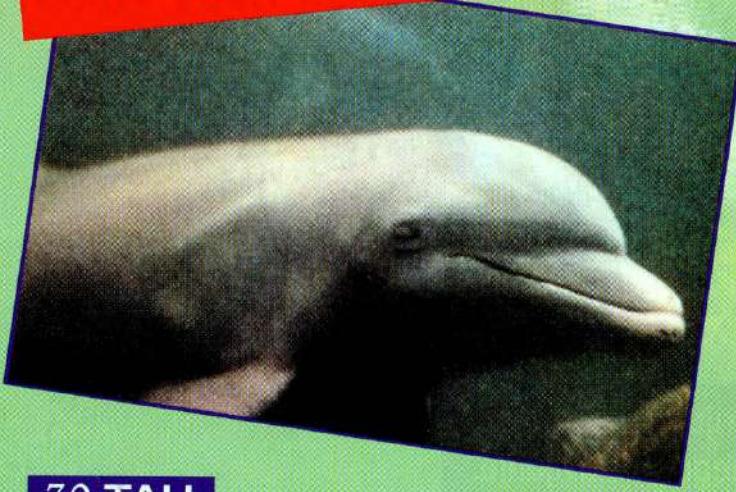
JESTE LI

...da je ubiti ili uplašiti leptira prekršaj koji sankcionira 352. točka Gradskog pravilnika u Pacific Groveu (Kalifornija).

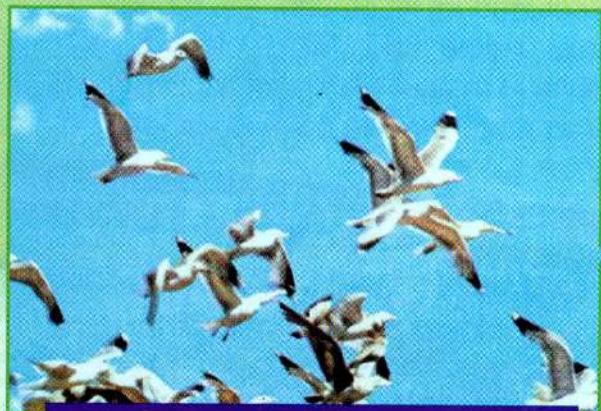
...da se na 60 stupnjeva južne geografske širine može ploviti oko svijeta ne zaobilazeći otoke ni kontinente.

...da je dupinov sluh tako savršen da bilježi i zvukove udaljene 24 km.

...da bi, kad bi kopno bilo jednakost raspodijeljeno, svakom stanovniku Zemlje pripala 3,4 hektara.

...da građa tijela onemoguće svinji da ikada vidi nebo.

...da, kako bi ostale u zraku, ptice moraju letjeti brzinom od najmanje 40 km/h.

...da je Libija jedina država na svijetu čija je zastava jednobojna - zelena.

...da pilića na našem planetu ima otprilike koliko i ljudi.

ZNALICE

Priredila:

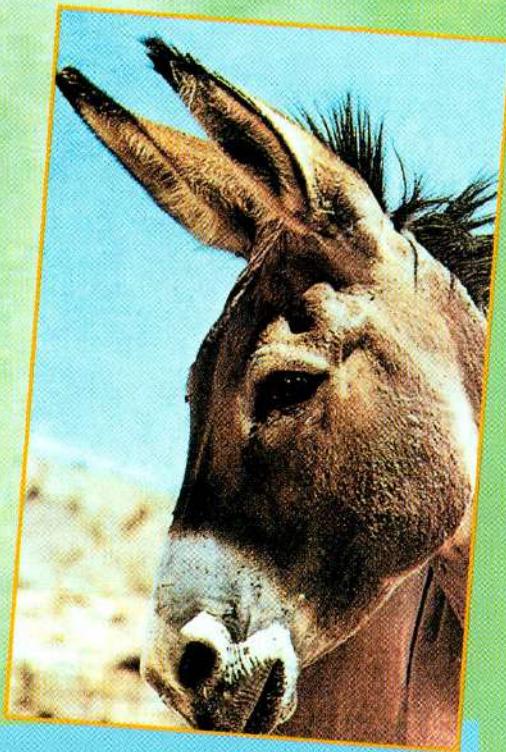
Zorana

Perinčić

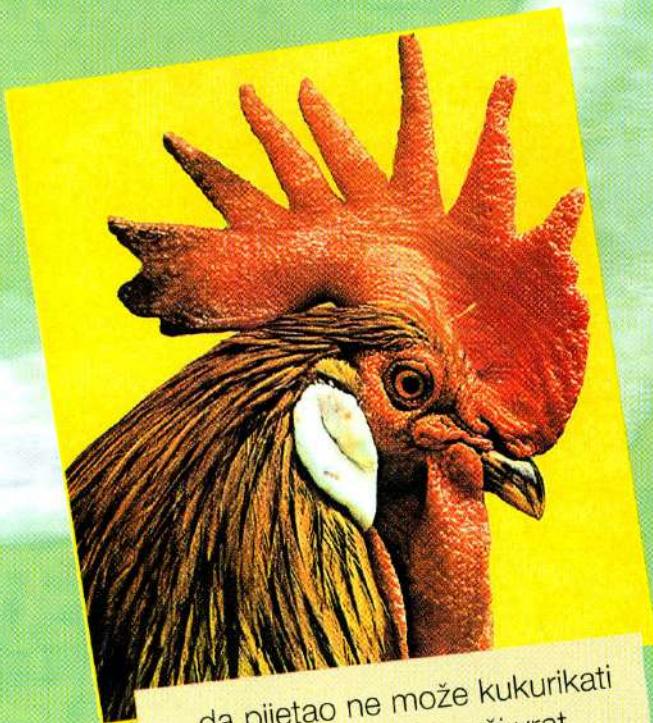

...da su kosti slona toliko opterećene težinom mišića i unutarnjih organa da bi svaki pokušaj da skoči rezultirao prijelomom barem jedne kosti.

...da su mačke za stare Rimljane bile simbol slobode.

...da su oči magarca postavljene tako da u svakom trenutku može vidjeti sve četiri svoje noge.

...da pijetao ne može kukurikati ako posve ne ispruži vrat.

...da zbog zimskog krzna, debelog i desetak centimetara, divokeze mogu izdržati temperaturu od minus 50(pedeset!) stupnjeva Celzijusa.

"Hvalim te, Gospodine, presveti Oče, Kralju neba i zemlje jer ti me utješi"

(usp. Iz 12,1)

